Nr. 1. OLAM KATAN שנה רביעית.

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו"כ, לחצי שנה: 2 רו"כ, לרבע שנה: 1 רו"כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק.

מחיר כל נומר 20 קאפ׳, 50 העללער.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ׳.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה 38 ה׳. 15 ק׳.

עם „הנעורים":

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 18.50 קראנען, לחצי שנה: 9.25 קראנען, לרבע שנה 4.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה 7 רו"כ, לחצי שנה 3.50 רו"כ, לרבע שנה 1.75.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 16 מארק, באנגליה לשנה: 14 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 19 פרנק. החותמים על ה„עולם קטן" ו„הנעורים" לשנה שלמה ומשלמים את מחיר החתימה בפעם אחת מראש: באוסטריה־אונגריה: 15.50 קראנען. ברוסיה: 6 רו"כ: בשאר ארצות: באשכנז 13 מארק, באנגליה 12 שיללינג, בשאר ארצות: 17 פרנק.

קרקוי, ר"ח חשון תרס"ה. **חוברת א׳.** **Krakau,** (9 October) 1904.

הַמֶּלֶךְ וְהַיּוֹעֵץ הַיְּהוּדִי.

(אַגָּדַת־עָם).

****

רבי יקותיאל הרופא היה נודע לתהלה בכל קצוי תבל בחכמתו הרבה ובטוב לבבו. והמלך הגדול אגוסט השני התהלך עמו כאח וכרע; לא עשה המלך דבר קטן או גדול בטרם נועץ עם רעהו החכם היהודי.

ובכל יום ויום היה רבי יקותיאל בא אל ארמון המלך, ובבואו היו כל השרים הגדולים קמים מפניו ביראה ומשתחוים לפניו בהכנעה. וגם הבישוף הגדול, הכמר בארמון המלך, היה מהניף ליהודי הזקן ושאל תמיד לשלומו באהבה גלויה, בדעתו כי אהבת נפש אוהב המלך את רבי יקותיאל. אולם רק בפיו ובשפתיו כבד הכמר את היהודי ובלבו בערה תמיד כאש קנאתו. היטב חרה לו, בראותו כי המלך מגדל ומנשא את אחד היהודים; וכמה פעמים נסה להסיר את לב המלך מאחרי היהודי, הביא לו ראיות, כי אסור לו, למלך, לאהב איש יהודי, אך כל עמל הכמר הערום עלה בתהו, והמלך הוסיף לאהב את רבי יקותיאל ולכבדו לעיני כל שריו.

ויהי בראות הבישוף, כי כל דבריו, אשר ידבר באזני המלך להבאיש את היהודי בעיניו, ישא רוח, ויבקש וימצא לו תחבולה אחרת והיא: להקים את בת המלך לאויבת ליהודים ולהרחיק בעזרתה את רבי יקותיאל מארמון המלך.

והמלך אהב את בתו אהבת נפש, כי יחידה היתה לו וכל אשר שאלה נפשה לא מנע ממנה.

בשפתי מרמה ולשון חלקות החל הבישוף לזרע את זרע השנאה על לב הנערה הצעירה, ועמלו עשה פרי. ולא ארכו הימים ובת המלך היתה לשונאת ישראל כמורה, ועל

פי עצתו נפתה גם היא לדבר על לב אביה המלך להסיר את היהודי מעל פניו. אולם גם לדבריה לא שם המלך לב ורבי יקותיאל הוסיף להתהלך בחצר המלך כמאז.

וייעץ הבישוף את בת המלך להתחלות, והיה בבא אביה לבקרה ואמרה, כי רק היהודי אשם בחליה, כי בראותה את פניו תקוץ נפשה בחיים, וכי לא תוכל לשוב לאיתנה עד אם הרחיק המלך את היהודי מארמונו.

צר היה לו להמלך לעשות את דבר בתו. הוא נסה להוכיח לה, כי לא טוב תעשה בשנאה איש צדיק וחכם, אך היא באחת, כי לא תוכל להבליג על געל נפשה בראותה את פני היהודי; ובכל יום ויום מדי ראותה אותו בארמון המלך תרגיש עקיצה בלב, כאלו נשכה נחש. אז נועץ המלך עם הבישוף והבישוף הוכיחהו בדברים נמרצים, כי חטא יחטא לאלהי השמים אם לא ימהר לעשות כרצון בתו: להרחיק את היהודי מביתו, כי בנפשה הוא. ויואל המלך להרחיק את היהודי מחצר המלכות. אולם מדי יום ביומו צוהו המלך לבא אל גנת הביתן אשר לו, ושם נדברו ונועצו שניהם בעניני המדינה כמשפטם כל הימים.

אפס כי בזה לא נחה עוד דעת הבישוף הצורה, ותמעט ממנו, כי רחק היהודי מארמון המלך ויאמר להשמיד את רבי יקותיאל ולהכריתו מארץ החיים. על כן יעץ הבישוף את בת המלך, כי תתחל עוד פעם ועם רופא המלך היה דברו להגיד למלך כי מחלת בתו אנושה מאד. וכאשר ישאלהו המלך: מה סבת מחלתה? ואמר לו: אין זאת כי נפשה כמהה ועורגת לאיזה דבר, אשר יכבד ממנה להשיגו, והיא הלא ענונה ורפת כח ועל כן תדל מיום ליום.

ותעש בת המלך כעצת הבישוף ותתחל; ויחרד המלך אליה וישאל: מה לך, בתי? ותען הנערה: נפשי תקוץ בכל אכל ובכל משקה וכחותי ירפו מיום ליום. אין זאת כי אם בא קצי. וימהר המלך לשאל את פי הרופא. ויאמר הרופא: אמנם מחלת בתך אנושה מאד, הנה היא הולכת ודלה וידי קצרה מהמציא לה תרופה; אין זאת כי נפשה כמהה ומתגעגעת לאיזה דבר, אשר לא תוכל להשיגו.

— אולי תדע מה הוא הדבר? — שאל המלך.

— לא; — ענהו הרופא — התחננתי אליה לגלות לי את אשר בלבבה, אך היא מאנה לעשות את בקשתי.

אז החל המלך לדבר על לב בתו, כי תגיד לו את חפצה והוא ישתדל לעשותו, גם אם יעלה לו החפץ הזה בחצי המלכות.

אולם היא הוסיפה להסתיר את סודה, וכאשר הפציר בה אביה מאד, אמרה לו, כי יודעת היא ברור, אשר לא יאבה ולא יוכל למלא את חפצה, ועליה לרדת באביב ימיה שאולה. יום יום היה בא המלך אל בתו ומתחנן לפניה, כי תרחם עליו ועל נפשה ותגיד לו את סודה — והיא שמה מחסום לפיה.

ופניה הולכים ורעים, וכחותיה הולכים ודלים, ומחלתה הלכה הלך וקשה, כי כן העיד בה הרופא, ותהי כהולכת למות.

ורחמי המלך נכמרו מאד על בתו היחידה ויכרע לפני מטתה ויבך ויתחנן לפניה, כי תגיד לו מה הוא הדבר, אשר נפשה כה תכלה אליו.

ותאנח הנערה ותאמר: השבעה נא לי כי תמלא את חפצי, והגדתי לך.

וישבע לה המלך, כי לא ימנע ממנה כל אשר תשאל נפשה.

אז אמרה הנערה: אמנם, אבי, צר לי מאד להגיד לך, כי רק היהודי יקותיאל הוא בעוכרי. ידעתי, כי אוהב אתה את היהודי הזה וקשה לך להפרד ממנו, ועל כן לא יכלתי להדאיב את נפשך ואהי מתהלכת במר נפשי עד אשר נפלתי למשכב. אולם זה לא כבר נגלה אלי מלאך בחלום ויאמר: „אם ישאר היהודי בחיים אז תמותי את, ואם יומת היהודי והיתה נפשו תחת נפשך". ואת כל הדברים והאמת האלה שמרתי בלבי ימים רבים, יען ידעתי כי יבצר ממך לעשות את חפצי... ועתה, אבי, עשה כטוב בעיניך: המיתהו — ואחיה, או החיהו — ואמות.

והמלך נבהל מדברי בתו ולא ידע מה לענותה. בעת ההיא בא הבישוף החדרה. ותאמר הנערה אל אביה: שאל נא את פי כהננו הגדול, והוא יגיד לך מה טוב ומה ישר בעיני האלהים. ותספר הנערה לבישוף את כל אשר דברה באזני אביה.

ויפן הבישוף אל המלך ויאמר: רצון בתך הוא רצון אלהינו, אשר נשבעת לה בשמו. אם כה תעשה, והצלת את נפשך ונפש בתך; ואם לא — מרה תהי אחריתך.

צר היה למלך מאד לעשות כדבר הבישוף, אבל הוא ירא להפר את שבועתו, וישלח פקדה אל רבי יקותיאל — בדבר הבישוף — לבא מחר בתשע שעות בבקר אל שדרת העצים, אשר על יד הכבשן הגדול אשר מקדם לעיר. ואל שר הטבחים שלח פקדה להיות הוא ועבדיו נכונים מחר בתשע שעות בבקר על יד שדרת העצים, אשר על יד הכבשן הגדול אשר מקדם לעיר, והיה כבא שמה איש זקן לבוש בגדים ארכים ואחזו בו והשליכוהו אל תוך כבשן האש.

רבי יקותיאל קבל את פקדת המלך ותפעם רוחו בקרבו.

— מדוע בחר המלך הפעם במקום הזר ההוא? — שאל רבי יקותיאל לנפשו ולא מצא מענה. ויחרד לבו בקרבו מבלי דעת מדוע. וכל הלילה הבהילוהו חלומות נוראים. נדמה נדמה לו, כי אריות ונמרים רדפים אחריו, הוא קורא לעזרה, אבל מרחוק נשמע לו רק קול שחוק וחרוק שנים...

* * *

בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם קָם רַבִּי יְקוּתִיאֵל וַיִּלְבַּשׁ אֶת בְּגָדָיו הַחֲמֻדוֹת, וּבְסוֹף הַשָּׁעָה הַשְּׁמִינִית צִוָּה לֶאֱסֹר אֶת מֶרְכַּבְתּוֹ, לְמַעַן יַגִּיעַ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָעַד לוֹ הַמֶּלֶךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית; וְחִכָּה הוּא שָׁם עַד בֹּא הַמֶּלֶךְ וְאַל יְחַכֶּה הַמֶּלֶךְ לְבֹאוֹ.

וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא מִבֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר לָשׂוּם אֶת רַגְלוֹ עַל שְׁלַבֵּי הַמֶּרְכָּבָה וְהִנֵּה יֶלֶד קָטֹן נִגַּשׁ אֵלָיו וַיִּקְרָא: „הוֹשִׁיעָה הָרוֹפֵא! יָתוֹם אֲנִי מֵאָבִי, וְאִמִּי הָעֲנִיָּה חָלְתָה מַחֲלָה אֲנוּשָׁה, הָהּ, חוּסָה נָא עַל נֶפֶשׁ אִמִּי הָאֲהוּבָה וְעָלַי, יָתוֹם אֻמְלָל, וּרְפָא נָא לָהּ!"

— אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה לְךָ, יַלְדִּי הַקָּטֹן, וַאֲנִי אֵין לִי פְּנַי עַתָּה, כִּי דַרְכִּי נְחוּצָה מְאֹד.

הַיֶּלֶד לֹא עָנָהוּ דָבָר, אַךְ הַבֵּט הִבִּיט אֵלָיו בְּעֵינָיו הַגְּדוֹלוֹת וַיְמָרֵר בִּבְכִי.

לְמַרְאֵה דִמְעוֹת הַיֶּלֶד נָמוֹג לֵב רַבִּי יְקוּתִיאֵל בְּקִרְבּוֹ וַיֹּאמֶר: אֲמַהֲרָה לְהַצִּיל אֶת נֶפֶשׁ הָאֵם הָאֻמְלָלָה שֶׁל הַיֶּלֶד הַנֶּחְמָד הַזֶּה וְיַעֲבֹר עָלַי מָה! אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֶרְאֶה אַחֲרֵי כֵן.

אָז הֶעֱלָה רַבִּי יְקוּתִיאֵל אֶת הַיֶּלֶד אֶל מֶרְכַּבְתּוֹ וַיִּסַּע אֶל בֵּית הַחוֹלָה.

וְהַבִּישׁוֹף וַחֲבֵרָיו שָׁתוּ וְשָׁכְרוּ כָּל הַלַּיְלָה, וּבַבֹּקֶר הַשְׁכֵּם מִהֵר הַבִּישׁוֹף לִנְסֹעַ אֶל הַמָּקוֹם הַהוּא לִרְאוֹת בְּעֵינָיו בְּהִשָּׂרֵף הַיְּהוּדִי שְׂנוּא נַפְשׁוֹ בְּכִבְשַׁן הָאֵשׁ. בְּרֹאשׁ הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית הִגִּיעַ הַבִּישׁוֹף אֶל שְׂדֵרַת הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל יַד כִּבְשַׁן הָאֵשׁ. וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ רָאוּ מֵאָרְבָּם וְהִנֵּה אִישׁ זָקֵן בָּא וְהוּא עוֹטֶה מְעִיל אָרֹךְ — וַיִּתְנַפְּלוּ עָלָיו לְהַשְׁלִיכוֹ אֶל תּוֹךְ הַכִּבְשָׁן. לַשָּׁוְא צָעַק, כִּי בִּישׁוֹף הוּא, כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן — כִּי לֹא הָיָה לוֹ שׁוֹמֵעַ, וַיַּשְׁלִיכוּהוּ אֶל הַכִּבְשָׁן וַיִּשָּׂרֵף בָּאֵשׁ.

בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ. לִבּוֹ הִכָּהוּ מְאֹד עַל אֲשֶׁר נוֹאַל לְהַטּוֹת אֹזֶן לְקוֹל הַבִּישׁוֹף, אֲבָל מַה יַּעֲשֶׂה וְהוּא נִשְׁבַּע לְבִתּוֹ וְאֵיךְ יְחַלֵּל אֶת שְׁבוּעָתוֹ?

אָז נִזְכַּר כִּי קָרָא מִלְּפָנִים בְּכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ, כִּי גַם בִּימֵי קֶדֶם הִלְשִׁינוּ אֲנָשִׁים רָעִים עַל אֲנָשִׁים יְהוּדִים צַדִּיקִים לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְצַו לְהַשְׁלִיכָם אֶל כִּבְשַׁן הָאֵשׁ, וּמַלְאָךְ בָּא וַיְצַנֵּן אֶת הָאֵשׁ, וְהַצַּדִּיקִים יָצְאוּ שְׁלֵמִים וּבְרִיאִים מִתּוֹךְ הַכִּבְשָׁן. מַדּוּעַ לֹא יַעֲשֶׂה יְיָ נִפְלָאוֹת גַּם הַיּוֹם לְאִישׁ יָשָׁר וְצַדִּיק? חָשַׁב הַמֶּלֶךְ בִּלְבָבוֹ.

אֲבָל מַדּוּעַ שַׂמְתִּי אֲנִי עַל הָאִישׁ הַצַּדִּיק הַזֶּה עֹנֶשׁ מָוֶת? מַדּוּעַ לֹא יָכֹלְתִּי לִמְשֹׁל בְּרוּחִי וּלְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹל בִּתִּי?

וְלָמָּה הִטֵּיתִי אֶת לִבִּי אֶל דִּבְרֵי הַבִּישׁוֹף הַשּׁוֹאֵף לִדְמֵי נְקִיִּים? הָהּ, לוּ יָכֹלְתִּי לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ! אֲבָל הֵן אָנֹכִי נִשְׁבַּעְתִּי...

נִשְׁבַּעְתִּי!... וּמַה בְּכָךְ אִם נִשְׁבַּעְתִּי? הֲלֹא שְׁבוּעַת שָׁוְא הִיא. אֵיזוֹ זְכוּת הָיְתָה לִי, לְהַסְגִּיר אֶת נֶפֶשׁ נָקִי וְצַדִּיק לַמָּוֶת? לֹא! שְׁבוּעָתִי אֵינֶנָּה שְׁבוּעָה, בְּטֵלָה הִיא וּמְבֻטֶּלֶת. אָנֹכִי אֵלֵךְ וְאַצִּילֵהוּ.

אָז הִבִּיט אֶל הַשָּׁעוֹן וְהִנֵּה — חֲצִי הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית. וְעַד אֲשֶׁר יָבֹא אֶל הַמָּקוֹם הַנּוֹעָד יַעֲבֹר עוֹד כַּחֲצִי שָׁעָה.

— נוֹאָשׁ, נוֹאָשׁ! — קָרָא הַמֶּלֶךְ וַיִּפְרֹשׂ אֶת כַּפָּיו — הוּא כְּבָר נִשְׂרַף. אוּלָם, אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אֲמַהֵר נָא שָׁמָּה, אֶשְׁמַע נָא מַה דִּבֵּר לִפְנֵי מוֹתוֹ. בְּוַדַּאי קִלְּלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת. אָכֵן הֲרֵעוֹתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי.

— מֶרְכָּבָה! — קָרָא הַמֶּלֶךְ. וּכְרֶגַע עָמְדָה הַמֶּרְכָּבָה עַל יַד פֶּתַח אַרְמוֹנוֹ וְהוּא יָצָא בְּחִפָּזוֹן וַיֵּשֶׁב בָּהּ וְהָרַכָּב דָּפַק בַּסּוּסִים וַיָּשׁוּטוּ כַּבְּרָקִים.

הוּא בָּא אֶל שְׂדֵרוֹת הָעֵצִים וְשַׂר הַטַּבָּחִים וּנְעָרָיו הִתְיַצְּבוּ לְפָנָיו, וַיַּגֵּד הַשַּׂר לַמֶּלֶךְ כִּי מִצְוָתוֹ נֶעֶשְׂתָה, הָאִישׁ כְּבָר שֹׂרַף.

— שֹׂרַף? — קָרָא הַמֶּלֶךְ בְּקוֹל חֲרָדוֹת.

— כֵּן, אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ — עָנָה הַשַּׂר — כְּפָקַדְתְּךָ, הַמֶּלֶךְ, עָשִׂיתִי.

בָּעֵת הַהִיא קָרְבָה שָׁמָּה מֶרְכֶּבֶת רַבִּי יְקוּתִיאֵל. בְּפַחַד וּבִרְעָדָה יָרַד רַבִּי יְקוּתִיאֵל מִן הַמֶּרְכָּבָה, בִּרְאוֹתוֹ כִּי הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד שָׁם וּמְחַכֶּה לוֹ.

— יְקוּתִיאֵל?! קָרָא הַמֶּלֶךְ בְּשִׂמְחָה וַיִּפֹּל עַל צַוְּארֵי הַיְּהוּדִי וַיֵּבְךְּ.

שַׂר הַטַּבָּחִים וּנְעָרָיו עָמְדוּ מִשְׁתָּאִים וּמִתְפַּלְּאִים מִבְּלִי הָבִין מְאוּמָה מַה נַּעֲשָׂה לְעֵינֵיהֶם.

— וְאַתָּה הֲלֹא אָמַרְתָּ כִּי שֹׂרַף? — שָׁאַל הַמֶּלֶךְ אֶת הַשַּׂר.

— כֵּן, אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ, הוּא שֹׂרַף — עָנָה שַׂר הַטַּבָּחִים.

— מִי שֹׂרַף? — יְקוּתִיאֵל יְדִידִי?!

— לֹא, הַבִּישׁוֹף שֹׂרַף. הֲלֹא כֹה צִוָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ, כִּי אִם יָבֹא בְּשָׁעָה הַתְּשִׁיעִית אִישׁ זָקֵן לָבוּשׁ מְעִיל אָרֹךְ וְהִשְׁלַכְנוּ אוֹתוֹ אֶל תּוֹךְ הַכִּבְשָׁן. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית בָּא הַבִּישׁוֹף וַנֵּרֶא, כִּי אָמְנָם אִישׁ זָקֵן הוּא וְעוֹטֶה מְעִיל אָרֹךְ וַנַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֲדֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ.

— בָּרוּךְ שֵׁם אֱלֹהֵי הַצֶּדֶק! — קָרָא הַמֶּלֶךְ — הוּא הֵשִׁיב לָרָשָׁע גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְאֶת נֶפֶשׁ יְדִידִי הַיָּשָׁר הִצִּיל.

א. ז. רַבִּינוֹבִיץ.

מִכְתְּבֵי הַקֹּדֶשׁ

(צִיּוּרִים).

א.

ג. דוֹרֶה: חוֹמַת יְרִיחוֹ נוֹפֶלֶת תַּחְתֶּיהָ.

מִשְׁלֵי לָפוֹנְטֵין.

כה

הַמָּשָׁל הָעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה.

הַשֶּׂכְוִי [1] וְהַשּׁוּעָל.

עַל רֹאשׁ עֲנַף עֵץ רָם, רַעֲנָן
יָשַׁב שֶׂכְוִי זָקֵן שַׁאֲנָן;
רֹאשׁוֹ הָדוּר בְּכַרְבֹּלֶת־תִּפְאַרְתּוֹ,
וּכְמוֹ צֹפֶה נֶאֱמָן עַל מִשְׁמַרְתּוֹ
הִבִּיט סָבִיב, סָבִיב מָרוֹם
כְּחֹם הַיּוֹם.
וְהִנֵּה שׁוּעָל עוֹמֵד מִתַּחַת.
— „הָאָח, אָחִי! — קָרָא שׁוּעָל בְּגִיל וָנַחַת,
וַיִּשָּׂא עַיִן אֶל עֲנַף הָעֵץ —
הִתְבַּשֶּׂר־נָא, כִּי בָא הַקֵּץ,
קֵץ הַיָּמִים,
עָלָיו נִבָּא זֶה כְּבָר נָבִיא,
וְגָר זְאֵב עִם שֶׂה תָּמִים
וְעֵגֶל יַחַד עִם לָבִיא;
נָמֵר יִרְבַּץ עִם גְּדִי,
שׁוּעָל יְחַבֵּק לוֹ שֶׂכְוִי,
וְקִנְּנָה יוֹנָה עִם פֶּרֶס,
אַף גַּם בִּלְשׁוֹן הַצֶּפַע אֵין עוֹד אֶרֶס;
אֵין טֶרֶף עוֹד וְאֵין תַּאֲוָה,
וּמָלֵא הַיַּעַר אַךְ אַהֲבָה.
רְדָה אֵפוֹא, אָחִי וָרֵעַ!
אַל תִּתְמַהְמֵהַּ;
רְדָה אֵלַי נָא וַאֲחַבְּקֶךָ,
וְאָז אֶפָּרֵד מֵעָלֶיךָ;
כִּי כֹה צֻוֵּיתִי לָרוּץ חִישׁ
מַהֵר כַּסַּעַר;
כִּי אִישׁ
בְּשׂוֹרָה אֲנִי הַיּוֹם לְחַיְתוֹ יָעַר.
רְדָה אֵפוֹא, רֵעִי, וָקַח
נְשִׁיקַת־אָח"!
—הֶאָח!—קָרָא שֶׂכְוִי—מַה טּוֹב אַתָּה דוֹדִי,
כִּי בִשַּׂרְתָּנִי!
וַאֲנִי—חַי אָנִי,
אִם מֵעוֹדִי
שָׂמַח לִבִּי, כַּאֲשֶׁר יִשְׂמַח כַּיּוֹם
עַל שְׁלוֹם הָעוֹלָמִים,
שֶׁכֹּה אִוִּיתִי לִי כָּל הַיָּמִים;
וּבְשׂוֹרָה זוּ כִּפְלַיִם גַּם שִׂמַּחְתְּנִי,
כִּי הֵן מִפִּיךָ הִיא בָאַתְנִי.
אַף גַּם אֶרְאֶה כְּלָבִים שָׁם שְׁנַיִם
קַלֵּי רַגְלַיִם
רָצִים מַהֵר, מַהֵר הֲלוֹם.
אֵין זֹאת, כִּי אִם שְׁלִיחִים גַּם הֵמָּה
לְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרָה זוּ כֹּה נְעֵמָה;
הִנְנִי אֵרְדָה וְנִתְעַלְּסָה נָּא בָאֲהָבִים
שְׁנֵינוּ יַחַד עִם אַחֵינוּ הַכְּלָבִים.

---

[1] תַּרְנְגוֹל.

— „הֱיֵה שָׁלוֹם,—עָנָה שׁוּעָל—שָׁלוֹם, רֵעִי!
וַאֲנִי — אֲנִי —
דַּרְכִּי רְחוֹקָה מְאֹד, מְאֹד —
וְלֹא אוּכַל אֲחַכֶּה עוֹד;
אַךְ עוֹד אָשׁוּב לְעֵת מְצֹא
וְנִתְרוֹעֵעַ שְׁנֵינוּ פֹּה,
נָגִיל וְנִשְׂבַּע עֹנֶג.״
וְשׁוּעָל אַמִּיץ הַלֵּב נָמַס כַּדּוֹנַג,
שְׁנַּם מָתְנַיִם,

נָשָׂא רַגְלַיִם
וַיָּנָס חִישׁ כְּמַהֵר חֵץ,
נִבְהָל, חָרֵד וּמָלֵא זַעַם:
כָּל עָרְמָתוֹ לֹא עָמְדָה־לוֹ הַפַּעַם.
וּמַר שְׂכְוִי עוֹמֵד עַל רֹאשׁ הָעֵץ,
רָאָה רֵעֵהוּ נָס כַּשְׁבִיל
וְצוֹחֵק מֵעֹנֶג רָב וָגִיל.
מַה טּוֹב, וּמַה נָּעִים
לְרַמּוֹת הָרַמָּאִים.

ש. ל. גָּרְדוֹן.

אֲבוּ סֶלִים הַנּוֹסֵעַ.

(מֵאַגָּדוֹת הָעֲרָבִים „אֶלֶף לֵילוֹת וְאֶחָד״).

מֵאֵת

פְּרוֹפֵיסוֹר אָפְּטֶרְדִּינְגֶר.

בְּעִיר בַּגְדַּד הַגְּדוֹלָה וְהָעֲשִׁירָה, חָיוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בִּזְמָן אֶחָד, אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד הָיָה כְּשֵׁם הַשֵּׁנִי. שְׁנֵיהֶם נִקְרְאוּ בְּשֵׁם אַבּוּ־סֶלִים. הָאֶחָד הָיָה סַבָּל עָנִי אֲשֶׁר כִּלְכֵּל אֶת בֵּיתוֹ בְּלַחַץ וּבְעֹנִי. וְהַשֵּׁנִי, אַבּוּ־סֶלִים הַנּוֹסֵעַ, הָיָה סוֹחֵר עָשִׁיר, אֲשֶׁר מִסְחָרוֹ פָּרַץ לְמֶרְחַקִּים וְעָשְׁרוֹ גָּדַל וַיִּרֶב מִיּוֹם לְיוֹם, עַד כִּי לֹא יָדַע בְּנַפְשׁוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת בְּהוֹנוֹ הָרָב וּבְכָל הַיְקָרוֹת, אֲשֶׁר הֵבִיאוּ לוֹ אֳנִיּוֹתָיו כְּפַעַם בְּפָעַם. הָאִישׁ הַזֶּה יָשַׁב בְּהֵיכַל נֶחְמָד, כֻּלּוֹ מְצֻפֶּה זָהָב וּמְשֻׁבָּץ אֲבָנִים יְקָרוֹת, וּמִסָּבִיב לוֹ גַּנִּים וּפַרְדֵּסִים יָפִים. וַיִּהְיוּ לָאִישׁ הַזֶּה: עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, שָׁרִים וְשָׁרוֹת וּמְנַגְּנִים בִּכְלֵי שִׁיר; וּבְשָׂמִים יְקָרִים הֵפִיצוּ רֵיחַ נִיחֹחַ בְּכָל הַהֵיכָל. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם הִגִּישׁוּ לְפָנָיו מַעֲדַנִּים וּמַשְׁקִים נִבְחָרִים, וַיְהִי מְאֻשָּׁר...

וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּקֶר מִקְרֶה אַבּוּ־סֶלִים הַסַּבָּל לַעֲבֹר לִפְנֵי הֵיכַל אַבּוּ־סֶלִים הֶעָשִׁיר, וּמַשָּׂא כָּבֵד עַל שִׁכְמוֹ. וּבִהְיוֹתוֹ עָיֵף וְיָגֵעַ, הוֹרִיד אֶת מַשָּׂאוֹ עַל מַדְרֵגוֹת הַהֵיכָל וַיִּמַח אֶת הַזֵּעָה מֵעַל פָּנָיו וַיִּשְׁאַף בְּעֹנֶג אֶת הָרֵיחַ הַנָּעִים הַנּוֹדֵף מִן הָאַרְמוֹן. גַּם הִקְשִׁיב לְקוֹל הַמַּנְגִּינוֹת וְהַשִּׁירִים, אֲשֶׁר הִגִּיעַ לְאָזְנָיו בְּעַד הַחַלּוֹנוֹת הַפְּתוּחִים; וַיַּרְא אֶת הַמְשָׁרְתִים, הַמַּגִּישִׁים אֶל הַשֻּׁלְחָן מַאֲכָלִים וּמַשְׁקִים שׁוֹנִים בִּכְלֵי זָהָב וָכֶסֶף. וְהַהֶבְדֵּל הַגָּדוֹל בֵּין מַצָּבוֹ וּבֵין מַצַּב הָאִישׁ, הַשּׁוֹכֵן בָּאַרְמוֹן הַזֶּה, אֲשֶׁר לֹא יְדָעוֹ פָּנִים, הוֹסִיף יָגוֹן עַל יְגוֹנוֹ. וְיַעַן כִּי נָחַל מֵאִמּוֹ אֶת הַכִּשָּׁרוֹן לְחַבֵּר חֲרוּזִים, לָכֵן חִבֵּר אֶת הַחֲרוּזִים הָאֵלֶּה, וַיָּשַׁר אוֹתָם בְּקוֹל שָׁפָל:

שָׁם עַל רֹב טוּב יִתְעַנְּגוּ
וּפֹה אַךְ יִרְעֲבוּ לַלָּחֶם;
לְאֶחָד מְנוּחָה וָאֹשֶׁר,
לַשֵּׁנִי — מַעֲמָסָה עַל שְׁכֶם.

שָׁם הֶעָשִׁיר סָרוּחַ עַל כָּרֵי מֶשִׁי,
שִׁירִים יַמְתִּיקוּ כּוֹס עֲדָנָיו;
וְזֶה עָנִי גַּם שָׁתָה מֵימָיו יֶשִׁי [1]
וְעָנְיוֹ וַעֲמָלוֹ, — מוֹרָשָׁה לְבָנָיו.

הֲלֹא מֵעָפָר אֶחָד שְׁנֵינוּ לֻקָּחְנוּ
וְאֶל עֲפַר הָאֲדָמָה שְׁנֵינוּ נָשׁוּבָה!
הֶעָשִׁיר צוֹלֵחַ, וַאֲנִי מִנֹּעַר גּוֹעַ —
מַדּוּעַ? — אֶשְׁאַל — לִדְבָרַי אֵין שׁוֹמֵעַ!

אַבּוּ־סֶלִים הַסַּבָּל כִּלָּה אֶת שִׁירוֹ וַיַּחְפֹּץ לַעֲמֹס אֶת מַשָּׂאוֹ עַל שִׁכְמוֹ וְלָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ. וְהִנֵּה יָצָא אֵלָיו נַעַר יְפֵה מַרְאֶה, לָבוּשׁ בִּגְדֵי חֲמֻדוֹת, וַיִּקְרָא לוֹ לָבוֹא אֶל הָאַרְמוֹן, כִּי בַּעַל הָאַרְמוֹן חָפֵץ לְדַבֵּר אִתּוֹ. הַסַּבָּל נָבוֹךְ לִשְׁמֹעַ הַדָּבָר הַזֶּה; אַךְ לֹא הִרְבָּה מַחֲשָׁבוֹת וַיִּטֹּשׁ אֶת מַשָּׂאוֹ עַל יַד הַשּׁוֹעֵר וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי הַנַּעַר, אֲשֶׁר הֱבִיאוֹ אֶל אוּלָם יָפֶה וּרְחַב יָדַיִם. בָּאוּלָם הַזֶּה בְּתוֹךְ זִרְקָה מִזְרֶקֶת [2]) אֶת מֵימֶיהָ הַזַּכִּים;

[1]) יִשְׂכָּה.

[2]) фонтанъ.

עַל יַד הַקִּירוֹת עָמְדוּ סַפּוֹת רְבוּדוֹת אֵטוּן יָקָר, וַעֲלֵיהֶן יָשְׁבוּ אֲנָשִׁים נִכְבָּדִים, וּבְרֹאשָׁם יָשַׁב בַּעַל הָאַרְמוֹן – אִישׁ שֵׂיבָה וּנְשׂוּא פָנִים. חַלּוֹנוֹת הָאוּלָם הָיוּ פְּתוּחִים אֶל גַּן נֶחְמָד, וְרֵיחַ הָעֵצִים וְהַפְּרָחִים וְקוֹל הַצִּפֳּרִים הַמְזַמְּרוֹת חָדְרוּ אֶל תּוֹךְ הָאוּלָם, אֲשֶׁר יָשְׁבָה שָׁם הַחֶבְרָה הַנִּכְבָּדָה. הַסַּבָּל הִשְׁתַּחֲוָה לִפְנֵי הַנֶּאֱסָפִים וַיְבָרְכֵם, וְכֻלָּם הֵשִׁיבוּ בְּרָכָה עַל בִּרְכָתוֹ. וַאֲדוֹן הָאַרְמוֹן קִדֵּם אֶת פָּנָיו בְּכָבוֹד גָּדוֹל וַיִּשְׂמַח מְאֹד בְּשָׁמְעוֹ, כִּי שֵׁם הָאוֹרֵחַ הֶעָנִי כִּשְׁמוֹ, אַבּוּ־סֶלִים. וַיְצַו הָאָדוֹן לִמְשָׁרְתָיו, כִּי יַגִּישׁוּ לִפְנֵי הָאוֹרֵחַ הֶחָדָשׁ מַמְתַּקִּים וּמִגְדָּנוֹת, וְהַסַּבָּל הֶעָנִי אֲכָלָם בְּתַאֲוָה עַזָּה, כִּי מֵעוֹדוֹ לֹא אָכַל מַמְתַּקִּים כָּאֵלֶּה. אַחֲרֵי אָכְלוֹ וּשְׁתוֹתוֹ חִלָּה הָאָדוֹן אֶת פְּנֵי אוֹרְחוֹ, כִּי יִשְׁנֶה לְפָנָיו אֶת הַשִּׁיר, אֲשֶׁר שָׁר לִפְנֵי בֵיתוֹ וַאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְאָזְנָיו בְּעַד הַחַלּוֹנוֹת הַפְּתוּחִים. הַסַּבָּל נָבוֹךְ לִשְׁמַע הַבַּקָּשָׁה הַזֹּאת וַיִּתְחַנֵּן לִפְנֵי הָאָדוֹן, כִּי יִסְלַח לוֹ חַטָּאתוֹ, אֲשֶׁר חָטָא בִּשְׂפָתָיו. עֲמָלוֹ וְעָנְיוֹ – הֵם הֵם הוֹצִיאוּ מִפִּיו דְּבָרִים לַמְרוֹת כְּבוֹד הָאֲדֹנִים הַנִּכְבָּדִים וְלָכֵן לֹא יָשִׂימוּ לָהֶם לֵב. כֵּן הִצְטַדֵּק הֶעָנִי. אֲבָל אֲדוֹן הָאַרְמוֹן הִרְגִּיעַ אֶת רוּחוֹ, בְּאָמְרוֹ: חָלִילָה לִי מִקְּצֹף עָלֶיךָ עַל דִּבְרֵי הַשִּׁיר הַזֶּה, הַמָּלֵא תְלוּנָה עַל חַיֶּיךָ הַמָּרִים; וְרַק חָפֵץ אֲנִי לִשְׁמֹעַ עוֹד פַּעַם אֶת שִׁירְךָ זֶה, כִּי מָצָא חֵן בְּעֵינָי. נֶפֶשׁ אַבּוּ־סֶלִים הַסַּבָּל שָׁבָה לִמְנוּחָתָהּ וַיַּעַשׂ כִּרְצוֹן בַּעַל הַבָּיִת.

כְּכַלּוֹתוֹ אֶת שִׁירוֹ, הִלְלוּהוּ כָּל הַקְּרוּאִים, וְאַבּוּ־סֶלִים הַנּוֹסֵעַ אָמַר: הַחֲרוּזִים הָאֵלֶּה יַזְכִּירוּנִי אֶת הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת, אֲשֶׁר מְצָאוּנִי לִפְנֵי הַשִּׂיגִי אֶת עָשְׁרִי. מִקְרִים שׁוֹנִים קָרוּ וַחֲלִיפוֹת רַבּוֹת עָבְרוּ עָלַי בִּימֵי חֶלְדִּי. שִׁבְעָה מַסָּעוֹת הִשְׁלַמְתִּי וְעַל כָּל אֶחָד מֵהֶם רָאוּי לְחַבֵּר סֵפֶר שָׁלֵם. פְּרָטִים אֲחָדִים מִקּוֹרוֹתַי אֲסַפֵּר בְּאָזְנֵיכֶם. וּבָטוּחַ אֲנִי, כִּי סִפּוּרַי יִמְצָא חֵן בְּעֵינֵיכֶם. כָּל הַנֶּאֱסָפִים הִבִּיעוּ אֶת חֶפְצָם לְהַקְשִׁיב לְסִפּוּרֵי אֲדוֹן הַבָּיִת.

וְהַמְסַפֵּר הֵחֵל אֶת סִפּוּרוֹ: אָמְנָם יָרַשְׁתִּי מֵאָבִי נַחֲלַת שָׂדֶה וָכֶרֶם; אוּלָם בְּמוֹתוֹ הָיִיתִי עוֹד צָעִיר לְיָמִים וְנִבְעָר מִדַּעַת וְלֹא יָדַעְתִּי לִשְׁמֹר אֶת רְכוּשִׁי הָרָב. בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים אֲחָדוֹת אִבַּדְתִּי אֶת הוֹנִי בְּעִנְיָן רָע, וְרַק בַּיִת, כֵּלִים וּבְגָדִים נִשְׁאֲרוּ לִי מִכָּל עָשְׁרִי. וּמִדְּאָגָה מִדָּבָר פֶּן אֶהְפֹּךְ בֵּין לַיְלָה לְעָנִי הַמְחַזֵּר עַל הַפְּתָחִים, מָכַרְתִּי אֶת חֲפָצַי, אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ לִי, וּבִמְחִירָם קָנִיתִי לִי סְחוֹרוֹת שׁוֹנוֹת וָאֶשָּׂאֵן אֶל שְׂפַת הַיָּם. וְעַתָּה, אֲדֹנַי הַנִּכְבָּדִים, הוֹאִילוּ נָא וְהַטּוּ אָזְנְכֶם, וַאֲסַפֵּר לָכֶם בַּפַּעַם הַזֹּאת עַל דְּבַר מַסָּעִי הָרִאשׁוֹן, וִידַעְתֶּם מָה רַבּוּ הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת, אֲשֶׁר מְצָאוּנִי, וַאֲשֶׁר הֵן הֵן הֵסֵבּוּ בְּעָשְׁרִי.

אֲנַחְנוּ עָבַרְנוּ אֶת נְהַר חִדֶּקֶל וְאֶת לְשׁוֹן הַיָּם הַפַּרְסִי וַנָּבֹא אֶל יָם עֲרָב. בַּדֶּרֶךְ עָגַנּוּ אֶת אֳנִיָּתֵנוּ בַּחֲפִים שׁוֹנִים וַנַּעַשׂ חַיִל בְּמִסְחָרֵנוּ. וַיְהִי הַיּוֹם וָאֳנִיָּתֵנוּ קָרְבָה אֶל אִי קָטָן יָרוֹק, וַתָּבֹא מַחֲשָׁבָה בְּלֵב רַב הַחוֹבֵל לַעֲגֹן אֶת הָאֳנִיָּה גַּם בְּחוֹף הָאִי הַזֶּה. רֹב הַנּוֹסְעִים עָלוּ מֵהָאֳנִיָּה אֶל הַיַּבָּשָׁה וְגַם אֲנִי בְּתוֹכָם. הָלַכְנוּ לָשׂוּחַ עַל פְּנֵי הָאִי, אֲחָדִים מֵאִתָּנוּ כִּבְּסוּ אֶת בִּגְדֵיהֶם וַאֲחָדִים עָרְכוּ מְדוּרַת אֵשׁ לְבַשֵּׁל אֲרֻחָתָם. וּבְחָשְׁבֵנוּ נֶאֱמָנָה, כִּי עַל יַבָּשָׁה עוֹמְדוֹת רַגְלֵינוּ, נִשְׁמַע פִּתְאֹם קוֹל רַב הַחוֹבֵל, הַקּוֹרֵא לָנוּ מִמִּכְסֵה הָאֳנִיָּה, כִּי נְמַהֵר לָרֶדֶת אֶל הָאֳנִיָּה, וְאִם אַיִן אָבַדְנוּ כֻלָּנוּ. לֹא יָדַעְנוּ מַה כָּל הַחֲרָדָה הַזֹּאת. אוּלָם הוּא שָׁנָה אֶת קְרִיאָתוֹ, וְלָכֵן מִהַרְנוּ לַעֲשׂוֹת כִּדְבָרָיו. אֲבָל כְּבָר אֵחַרְנוּ אֶת הַמּוֹעֵד הַנָּכוֹן. הַיַּבָּשָׁה מִתַּחַת לְרַגְלֵינוּ הֵחֵלָּה לְהִתְמוֹטֵט. רָאִינוּ וַנָּבֶן, כִּי לֹא עַל יַבָּשָׁה אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים, רַק עַל תַּנִּין גָּדוֹל מְאֹד, אֲשֶׁר נָם שְׁנָתוֹ. אֲנַחְנוּ הִבְעַרְנוּ אֵשׁ עַל גַּבּוֹ וְחֹם הָאֵשׁ הֱעִירָהוּ מִשְּׁנָתוֹ. הַתַּנִּין נִעֵר אוֹתָנוּ מֵעָלָיו בְּלִי עֲמַל הַמִּימָה. וּבְהִתְנַעֲרוֹ שָׂם אֶת הַיָּם כַּמֶּרְקָחָה וַיַּעַל קֶצֶף עַל פְּנֵי הַמַּיִם בְּמֶרְחָק רָב. כָּל הַנּוֹסְעִים טָבְעוּ בִּמְצוּלוֹת, וְרַק אֲנִי נִצַּלְתִּי בְּאֹרַח פֶּלֶא, כִּי נִקְרָה לִי קֶרֶשׁ גָּדוֹל, אֲשֶׁר אָחַזְתִּי בּוֹ בְּכָל כֹּחִי, וְלָכֵן לֹא טָבַעְתִּי כְּכָל חֲבֵרַי, אֲשֶׁר הָיוּ אִתִּי. אוּלָם רַב הַחוֹבֵל לֹא רָאָנִי בְּהִנָּצְלִי וַיַּחְשֹׁב בְּלִבּוֹ, כִּי כֻלָּנוּ יָרַדְנוּ תְהוֹמוֹת, וְלָכֵן פֵּרַשׂ אֶת מִפְרַשׂ הָאֳנִיָּה וַיִּסַּע לְדַרְכּוֹ, וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי עִם קַרְשִׁי עַל פְּנֵי הַיָּם הַגָּדוֹל.

אִישׁ אֻמְלָל, נֶעֱזָב וְגַלְמוּד עַל פְּנֵי הַיָּם הַגָּדוֹל עוֹד לֹא יָאֵשׁ מֵחַיָּיו. כַּאֲשֶׁר בָּא הַלַּיְלָה, דִּמִּיתִי אָמְנָם, כִּי לֹא אֶעֱצֹר כֹּחַ לֶאֱחֹז בְּדַפִּי לַיְלָה תָּמִים, וַאֲנִי רָעֵב וְצָמֵא וְאֵין אוֹנִים. אוּלָם גַּם הַלַּיְלָה עָבַר וְהַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וַאֲנִי – עוֹד יָדַי מְשֻׁלָּבוֹת אֶל דַּפִּי. הָאֳנִיָּה לֹא נִרְאֲתָה עוֹד, וּמִסָּבִיב אַיִן כֹּל, רַק שָׁמַיִם וָמַיִם; וַאֲנִי אִם גַּם לֹא נוֹאַשְׁתִּי מִתִּקְוָה, בְּכָל זֹאת רָאִיתִי וָאֵבְךְּ, כִּי יְשׁוּעָה רְחוֹקָה מִמֶּנִּי. וּזְמַן רַב שָׁחִיתִי עִם קַרְשִׁי בֵּין הַגַּלִּים. פִּתְאֹם רָאִיתִי מֵרָחוֹק שִׂיחִים יְרוּקִים, וְכַאֲשֶׁר קָרַבְתִּי אֲלֵיהֶם נוֹכַחְתִּי, כִּי אִי צוֹמֵחַ עֵצִים לְנֶגֶד עֵינָי. וְגַל גָּדוֹל דְּחָפַנִי וַיְטַלְטְלֵנִי וַיַּשְׁלִיכֵנִי קָרוֹב לִשְׂפַת הָאִי, אֶל תַּחַת עַנְפֵי הָעֵצִים. אָזַרְתִּי שְׁאֵרִית כֹּחוֹתַי וָאֹחַז בַּעֲנַף עֵץ, הַתָּלוּי וְיוֹרֵד אֶל הַמַּיִם, וָאֲטַפֵּס עַל רֹאשׁ הָעֵץ, וּמִשָּׁם יָרַדְתִּי עַל הַיַּבָּשָׁה. עָיֵף וְיָגֵעַ הָלַכְתִּי כִּבְרַת אֶרֶץ קְטַנָּה מִשְּׂפַת הַיָּם וָאֶשְׁכַּב שָׁם וָאֵרָדַם. שְׁנָתִי אָרְכָה כָּל הַיּוֹם הַהוּא וְכָל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר. אָז הֱעִירַנִי פִּתְאֹם קוֹל צַהֲלַת סוּס. נָשָׂאתִי עֵינַי וָאַבִּיט כֹּה וָכֹה וְהִנֵּה אִישׁ אֶחָד, נוֹהֵג בְּסוּס אַבִּיר, הוֹלֵךְ לִקְרָאתִי. הַסּוּס הַפֶּרֶא רָקַע בְּרַגְלָיו וַיֵּט רֹאשׁוֹ כֹּה וָכֹה, כְּמִתְאַמֵּץ לִבְרֹחַ וּלְהִמָּלֵט מִיַּד שׁוֹבֵהוּ, אוּלָם הָאִישׁ אָחַז בְּרִסְנוֹ בְּיָד חֲזָקָה וַיַּטֵּהוּ לְחֶפְצוֹ. הָאִישׁ נִגַּשׁ אֵלַי וַיִּשְׁאָלֵנִי: „מַה לְּךָ פֹּה, נָכְרִי? וּמַה שֵּׁם אֶרֶץ מוֹלַדְתְּךָ?" סִפַּרְתִּי לוֹ אֶת כָּל הַקּוֹרוֹת אוֹתִי וָאַגִּיד לוֹ אֶת שְׁמִי וְאֶת שֵׁם אֶרֶץ מוֹלַדְתִּי. אָז הֶאֱכִילַנִי הָאִישׁ מִצְּרוֹר הַלֶּחֶם, אֲשֶׁר אִתּוֹ, וּבְעֵת אָכְלִי סִפֵּר לִי לֵאמֹר: „הִנְּךָ בְּמַמְלֶכֶת הַמֶּלֶךְ מַרְדִּין. אֲנִי רֹאשׁ הַמְשָׁרְתִים בְּאֻרְוֹת הַסּוּסִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ, וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה יִשְׁלָחֵנִי הַמֶּלֶךְ הֵנָּה לָצוּד לוֹ סוּס־מַיִם. בְּסוּסֵי־הַמַּיִם הָאֵלֶּה חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ, יַעַן כִּי אַמִּיצִים הֵם וּמְהִירִים לָרוּץ וּנְבוֹנִים מְאֹד. וּפַעַם אַחַת בְּשָׁנָה יַעֲלֶה סוּס

כְּוָה מִן הַמַּיִם עַל הַיַּבָּשָׁה; וַאֲנִי צַד אוֹתוֹ וּמוֹבִילֵהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ לְאָשְׁרְךָ הֲקִיצוֹתָ מִשְּׁנָתְךָ בְּעֵת שֶׁצַּדְתִּי אוֹתוֹ. כִּי רַק לְעִתִּים רְחוֹקוֹת יָבֹא הֵנָּה אִישׁ, וְלוּ בָאתָ מָחָר, כִּי עַתָּה תָּעִיתָ בַּיַּעַר וַתִּגְוַע בָּרָעָב. וְעַתָּה לֵךְ אַחֲרַי, וַאֲבִיאֲךָ אֶל מַלְכִּי!"

וּזְמַן רַב הָלַכְנוּ עַד בֹּאֵנוּ אֶל בִּירַת הַמֶּלֶךְ וְהָאִישׁ הִצִּיגַנִי לְפָנָיו. הַמֶּלֶךְ הֵאִיר פָּנָיו אֵלַי וַיִּתֵּן לִי בְּגָדִים לְכַסּוֹת מַעֲרֻמַּי וְכָל הַדָּרוּשׁ לִי. אַחֲרֵי כֵן סִפְּחַנִי אֶל אַחַת הַכְּהֻנּוֹת וּמַצָּבִי הוּטַב מְאֹד. הוּא הִפְקִידַנִי לְמַשְׁגִּיחַ עַל חָפֵּי אֶרֶץ מַמְלַכְתּוֹ. אוּלָם לַמְרוֹת אָשְׁרִי נִכְסֹף נִכְסַפְתִּי אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתִּי; וּכְבֹא כְּפַעַם בְּפַעַם נוֹסְעִים אֶל הָאִי, דָּרַשְׁתִּי לִשְׁלוֹם הָעִיר בַּגְדַּד. בֵּין הַנּוֹסְעִים הָיוּ רַבִּים, אֲשֶׁר גַּם אֶת שֵׁמַע הָעִיר בַּגְדַּד לֹא שָׁמְעוּ מֵעוֹלָם, וְהַדָּבָר הַזֶּה נָסַךְ עָלַי רוּחַ עַצֶּבֶת וָאֵלֵךְ מַשְׁמִים כָּל הַיּוֹם. הָרַעְיוֹן, כִּי אֶשָּׁאֵר עַל הָאִי הַזֶּה כָּל יָמַי וְלֹא אֶרְאֶה עוֹד אֶת עִיר אֲבוֹתַי, הֶאֱדִיב אֶת נַפְשִׁי מְאֹד.

וַיְהִי הַיּוֹם וַתִּקְרַב אֳנִיָּה אַחַת אֶל הַחוֹף וְהִיא מְלֵאָה סְחוֹרוֹת שׁוֹנוֹת. אֲנִי עָמַדְתִּי עַל הַמִּשְׁמָר בְּעֵת אֲשֶׁר הֵרִיקוּ אֶת הָאֳנִיָּה וְאִשְׁנֶּיהָ עַל הַסֵּדֶר, כִּי זֹאת הָיְתָה חוֹבַת מִשְׁמַרְתִּי. אָז נִגַּשׁ אֵלַי רַב הַחוֹבֵל וַיֹּאמַר: אֲדֹנִי, בָּאֳנִיָּתֵנוּ יֵשׁ רְכֻלָּה, אֲשֶׁר לֹא לְאִישׁ הִיא, כִּי בַּעַל הָרְכֻלָּה טָבַע בַּיָּם, וּלְמִצְעָר, לֹא יָדַעְנוּ וְלֹא שָׁמַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ.

שָׁאַלְתִּי לְשֵׁם הָאֻמְלָל וּלְשֵׁם אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ וְלֹא הֶאֱמַנְתִּי לְמִשְׁמַע אָזְנַי, בְּאָמַר לִי רַב הַחוֹבֵל, כִּי שְׁמוֹ אַבּוּ־סֶלִים וּמוֹצָאוֹ מֵעִיר בַּגְדַּד.

— אֲנִי הוּא הָאֻמְלָל, — עֲנִיתִיו. רַב הַחוֹבֵל הִשְׁתּוֹמֵם מְאֹד. הוּא לֹא אָבָה לְהַאֲמִין, כִּי אֲנִי הוּא הָאֻמְלָל, אֲשֶׁר הָשְׁלַכְתִּי מֵעַל הַתַּנִּין הַיָּמָּה, וַיְדַמֶּה בְלִבּוֹ, כִּי עָרוּם אֲנִי וּבְמִרְמָה קָרָאתִי אֶת שֵׁם אַבּוּ־סֶלִים עָלַי, לְמַעַן אִירַשׁ אֶת הוֹנוֹ הָרָב. אָז סִפַּרְתִּי לוֹ אֶת כָּל פְּרָטֵי מַסָּעוֹ מֵהָחֵל עַד כַּלֵּה. וּבְהוֹכִחוֹ, כִּי אֲנִי הוּא אַבּוּ־סֶלִים וְלֹא אַחֵר, נָתַן עַל יָדַי אֶת כָּל רְכוּשִׁי.

הֵבֵאתִי אֶת סְחוֹרָתִי הָעִירָה וָאֶמְכְּרֶנָּה בְּכֶסֶף מָלֵא. אָז נִפְרַדְתִּי מֵעַל הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁר נָתַן לִי מַתָּנוֹת וַיְשַׁלְּחֵנִי בְשָׁלוֹם. יָרַדְתִּי אֶל הָאֳנִיָּה וּבְעוֹד זְמַן קָצָר שַׁבְתִּי אֶל בֵּיתִי בְּלִי אָסוֹן וָפֶגַע.

בְּעִירִי נוֹדַע לִי, כִּי בֵית אָבִי עוֹמֵד לְהִמָּכֵר בְּחוֹבוֹתָיו. וְיַעַן כִּי עָשִׂיתִי חַיִל בְּמִסְחָרִי, הִשִּׂיגָה יָדִי לִפְדּוֹתוֹ וּלְפָאֲרֵהוּ, לְמַעַן אוּכַל לָשֶׁבֶת בּוֹ. וּבְכֵן הָיִיתִי עוֹד הַפַּעַם לְסוֹחֵר עָשִׁיר וּנְשׂוּא פָנִים בְּעִירִי. הִתְרוֹעַעְתִּי עִם אֲנָשִׁים נִכְבָּדִים, אָכַלְתִּי מַמְתַּקִּים, שָׁתִיתִי יַיִן טוֹב וָאֶרְאֶה חַיִּים טוֹבִים וּמְאֻשָּׁרִים.

אוּלָם לֹא אָרְכוּ הַיָּמִים, וְהַתְּשׁוּקָה לִנְסֹעַ לְמֶרְחַקִּים גָּבְרָה בִּי עוֹד הַפַּעַם, וּבְכֵן הַחִלּוֹתִי לְהִתְכּוֹנֵן לְמַסַּע שֵׁנִי.

אוּלָם כְּבָר אֵחַרְנוּ שֶׁבֶת הַיּוֹם, וּבְיִחוּד אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ אִם יֹאבוּ אוֹרְחַי הַיְקָרִים לְהַקְשִׁיב לְסִפּוּרִי.

אַךְ הָאוֹרְחִים כֻּלָּם אָמְרוּ פֶּה אֶחָד, כִּי תְּשׁוּקָתָם עַזָּה לָדַעַת אֶת יֶתֶר הַקּוֹרוֹת, אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו, וּבְכֵן הִבְטִיחָם, כִּי מָחָר לְעֵת הָעֶרֶב יְסַפֵּר לָהֶם עַל דְּבַר הַמַּסָּע הַשֵּׁנִי; גַּם אֶת הַסַּבָּל הִזְמִין אֲדוֹן הַבַּיִת לַיּוֹם הַמָּחֳרָת לְמִשְׁתֵּה הָעֶרֶב, וְלִפְנֵי הִפָּרְדוֹ מֵעָלָיו נָתַן לוֹ מַתַּת בְּיָד רְחָבָה.

וְהַסַּבָּל חִכָּה בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם לַמּוֹעֵד, אֲשֶׁר הָיָה קָרוּא אֶל הָאַרְמוֹן. וְאַבּוּ־סֶלִים הַנּוֹסֵעַ דָּרַשׁ לִשְׁלוֹמוֹ בְּחִבָּה, וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לִכְבוֹד אוֹרְחָיו הַנִּכְבָּדִים. וְכַאֲשֶׁר הִגִּישׁוּ אֶל הַשֻּׁלְחָן אֶת מַשְׁקֵה הַקַּהְוָה, הֵחֵל לְסַפֵּר עַל דְּבַר מַסָּעוֹ הַשֵּׁנִי.

הַמַּסָּע הַשֵּׁנִי.

אַף כִּי מֵאֲשֶׁר הָיִיתִי בְּבֵיתִי בְּקֶרֶב בְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי, וְיָדִי הִשִּׂיגָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ בַּחַיִּים — אוּלָם לַמְרוֹת כָּל הַטּוּב הַזֶּה, לֹא יָכֹלְתִּי לְהַבְלִיג עַל תְּשׁוּקָתִי, אֲשֶׁר גָּבְרָה בְּקִרְבִּי מִיּוֹם לְיוֹם. אַחֲרֵי כְּלוֹת שָׁלֹשׁ שָׁנִים לִימֵי שִׁבְתִּי בְּעִיר בַּגְדַּד, קָנִיתִי לִי רְכֻלָּה רַבָּה וָאֵלֵךְ אֶל חוֹף הַיָּם. מָצָאתִי אֳנִיָּה הַהוֹלֶכֶת לְמֶרְחַקִּים וָאֵרֵד בָּהּ וָאֶסַּע שֵׁנִית מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי.

הָיִינוּ בַּדֶּרֶךְ שְׁבֻעוֹת אֲחָדִים, רָאִינוּ עָרִים יָפוֹת עַל דַּרְכֵּנוּ, וַנַּעַשׂ מִקְנֶה וּמִמְכָּר וַנַּצְלִיחַ בְּמִסְחָרֵנוּ. וַיְהִי הַיּוֹם וַנָּבֹא אֶל אִי גָדוֹל צוֹמֵחַ עֵצִים וּפְרָחִים, פַּלְגֵי מַיִם יִזְּלוּ מִכָּל עֵבֶר וְצִפֳּרִים עַלִּיזוֹת תְּרַחֵפְנָה בָּאֲוִיר הֵנָּה וָהֵנָּה. אוּלָם מִשְׁכְּנוֹת אֲנָשִׁים לֹא נִרְאוּ בוֹ. בְּתוֹךְ הַנּוֹסְעִים הַתָּרִים אֶת הָאִי הָיִיתִי גַּם אָנִי. עָלִיתִי עַל הָאִי וָאֵשֵׁב לָנוּחַ עַל יַד מַעְיַן מַיִם בְּצֵל עֵץ רַעֲנָן, וָאֲצַו לְעַבְדִּי לְהָבִיא לִי מֵהָאֳנִיָּה אֲרֻחָה שְׁמֵנָה. אַחֲרֵי אָכְלִי וּשְׁתוֹתִי שָׁכַבְתִּי וָאֵרָדֵם.

הֲקִיצוֹתִי מִשְּׁנָתִי וָאֶשָּׂא עֵינַי אֶל הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר שָׁם עָמְדָה הָאֳנִיָּה — אוּלָם לַשָּׁוְא — הָאֳנִיָּה נֶעֶלְמָה מֵעֵינַי וְאֵינֶנָּה. קַמְתִּי מִמְּקוֹמִי וָאֶסּוֹבֵב אֶת הָאִי וָאֶקְרָא בְּקוֹל לַחֲבֵרַי, אֲבָל אֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה. עָלִיתִי עַל עֵץ גָּבֹהַּ וָאֶתְבּוֹנֵן אֶל כָּל עֵבֶר, אוּלָם אֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה מִסָּבִיב; גַּם עִקְּבוֹת הָאֳנִיָּה לֹא נוֹדָעוּ. אָז יָדַעְתִּי, כִּי הָאֳנִיָּה נָסְעָה לְדַרְכָּהּ וְאוֹתִי שָׁכֵחוּ. בְּעֵת הַהִיא הִתְעוֹרֵר בְּקִרְבִּי הַנֹּחַם הַמַּר. הֵן גַּם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה נֶאֱבַקְתִּי עִם מַר הַמָּוֶת, עַד אֲשֶׁר יָכֹלְתִּי לוֹ; וְלָמָּה זֶה לֹא נִשְׁאַרְתִּי הַפַּעַם בְּבֵיתִי! הֵן אֶת כָּל אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא מָנַעְתִּי מִמֶּנִּי, וְלָמָּה זֶה הִשְׁלַכְתִּי עוֹד הַפַּעַם אֶת נַפְשִׁי מִנֶּגֶד לַעֲבֹר אָרְחוֹת יַמִּים? קִלַּלְתִּי אֶת יוֹם צֵאתִי מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי וְכִמְעַט שֶׁיָּצָאתִי מִדַּעְתִּי. אוּלָם כָּל זֶה לֹא הוֹעִיל, וְתַחַת לְהִתְיָאֵשׁ וְלִבְכּוֹת, מָצָאתִי לְנָכוֹן לִי לַעֲלוֹת עוֹד הַפַּעַם עַל עֵץ וּלְהַשְׁקִיף עַל פְּנֵי הָאִי. וָאֵרָא מֵרָחוֹק

דבר לבן נוצץ. אולם לא ידעתי מה הוא הדבר. ירדתי מעל העץ ואשים את צעדי אל המקום ההוא. והנה כדור לבן גדול ראו עיני, ופניו מוצקים וחלקים. ופתח אין בו. חמשים צעדים צעדתי סביבותיו, למען הקיף את כלו, ולעלות על ראשו לא יכלתי. ובעשותי כה וכה, ובהתבוננני לדעת את תכונת הכדור, והנה צל עב החשיך את אור היום. נשאתי את עיני למעלה. ואולם לא עב הקדיר את השמש, כי אם עוף גדול, ארך הכנפים, אשר ירד מטה, מטה ממרום האויר. אז זכרתי את הספור, אשר יספרו המלחים על דבר עוף־ענק אחד. יכול היות, כי הכדור הזה הוא ביצתו. ועתה בא לחממה? — וכן היה. העוף ירד מגבה וישב עליה, ויפרש את כנפיו, ויפשק את רגליו אחת הנה ואחת הנה משני עברי הביצה.

כאשר עברה השתוממותי למראה הדבר הנפלא הזה, החלותי לשים עצות בנפשי, איך להמלט מהאי הזה. דמיתי, הן העוף־הענק הזה, לבטח, לא יחוש כלל אם ישאני אתו ברחפו באויר. אז הסירותי את מצנפתי מעל ראשי, ואמתחנה כחבל, ואחרי כן נקשרתי בו אל אחת מרגלי העוף. כזרח השמש, התרוממה הצפור הענק פתאם למעלה ותעף עמי במהירות נפלאה במרום האויר, עד אשר נעלמו מעיני כל אשר בארץ מתחת. שעות אחרות עפה הצפור במרום הלאה, הלאה, אז ירדה אתי עוד הפעם על הארץ. כאשר נגעו רגלי בעפר האדמה, התרתי את אסורי מעל גוי. אולם הצפור חטפה נחש גדול, המתגולל בעפר, ותפרש כנפיה ותעלם מעיני.

(עוד יבא).

תרגים י. ד. ריבין.

מסע אברהם לארץ כנען.

תוגת רבקה.

(ס פ ו ר).

I.

רבקה הקטנה יצאה היום מבית־הספר מרצה ומלאת ענג.

פניה הקטנים והיפים האירו מאשר ועיניה הגדולות, השחורות והחולמות תמיד הפיקו גיל, בטחה ועז־רוח.

היום תשמח את אמה הטובה בבשורת־גיל: המורה קרא לה היום אל הלוח, ועל כל שאלה שהציע לפניה ענתה בטוב טעם, ועל זה יעיד הציון הטוב שקבלה.

אף כי כבר הגיעה עת ארחת הצהרים, בכל זאת אינה נחפזת בלכתה; דומה, שהיא שבעה הפעם בציון הטוב, שנפל היום בגורלה.

בין העוברים והשבים הרבים, אשר על המפסעה, היא הולכת ובוקעת לה הדרך בחשאי, מבטי עיניה נטיות לפניה אל הרחוב; היא מבטת למרחוק, הולכת וחולמת...

מגבעת התבן החבושה לראשה מורמה מעט למעלה, ומתחתיה בולט מצחה הלבן, המכתר בזר של תלתלי שערות שחורות ורכות כמשי, ונוצצות בנגהות השמש, הצופה שם במרום, בשמים הטהורים והשקופים.

ילקוט הספרים שעל שכמה מרכס רק אל כתפה האחת, רצועת־העור הצרה של צד־הילקוט השני אחוזה בידה השמאלית, וכן היא הולכת שקועה במחשבותיה...

אמה נותנת לה — עוברת מחשבה במוחה — בכל יום, כשהיא הולכת אל בית־הספר, שלש פרטות לקנות לה ממתקים שונים; עתה כאשר תראה את ציונה הטוב, תתן מהר לה כודי כפלים, ואז יהיה לה כסף בסכום... בסכום...

ומחשבותיה נפסקו רגע, בטרם שהספיקה לגמר את חשבונה. עיניה נטיו אל עבר־הרחוב השני.

ומנוחת נפשה ושמחתה חלפו פתאם, פניה הקטנים והיפים הועמו מעט, ואיזה פחד לא ברור העיק על לבה הקטן והטוב.

— מה זאת? — שאלה לנפשה.

ובנטועה במסמרים עמדה נרעשה על מקומה.

לא רחוק ממנה בצל החומה הגבוהה אשר ממולה, ישב לארץ נער קטן ושתי משענות־עץ מנחות אצלו, האחת מעברו מזה והשנית מעברו מזה לארך הקיר.

— פסח שתי רגליו, אמלל!... חלף רעיון במוחה, ולבה נמלא חמלה רבה.

והיא עומדת ומתבוננת אליו, אל תלבשתו ואל מראהו.

מגבעת ישנה, מלכלכה וקמוטה, חבושה לראשו. מבעד קרעי המגבעת בולטות שערות ראשו הפרועות והסבוכות, שזה עת רבה לא סרקו.

קפוטה ישנה תלויה לו כשק על כתפיו, וכרגע אפשר להכיר, שלא לפי מדת גופו הקטן היא תפורה. צוארו וחזהו המגלה מזהמים מאד; נכר כי זה ימים רבים שלא רחצו.

והוא יושב על הארץ ורגליו המדלדלות קפולות לו מתחתיו. ידיו הקטנות והרזות פשוטות לפניו, ועיניו הטרטות נטיו אל כל עובר ושב.

— תנו, אנשים טובים. תנו לילד אמלל, תנו איזו נדבה!... כן הוא יושב וקורא לכל עובר ושב בקול דק ובוכה.

והעוברים והשבים רבים הם ברחוב; אך לפעמים רחוקות יעמד איש עליו ויתן לו איזו נדבה.

הנה זה רגעים אחדים, שרבקה עומדת ממולו, וכמה אנשים עברו על פניו, וכמה פעמים צעק וקרא לעזרה — אין שם אליו לב!...

— תנו, אנשים טובים, חוסו על נער אמלל ועזוב, תנו נדבת כסף!.. הודר קולו הרועד של הנער לאזניה של רבקה; והנה אשה עבה אחת, הצועדת בכבדות על המפסעה כברוזה שמנה, והיא עוברת על פניו, ואינה מפנה גם את עיניה לעברו.

לב רבקה נלחץ בקרבה מרב רחמים וחמלה אל הנער האמלל הזה, ועל ריסי עיניה נראו שתי רסיסי דמעות, שנוצצו כפנינים נגד השמש.

— מַדּוּעַ רָעִים הָאֲנָשִׁים כָּל כָּךְ? מַדּוּעַ אֵינָם נוֹתְנִים מְאוּמָה לְנַעַר אֻמְלָל? — הִיא שׁוֹאֶלֶת בְּלִבָּהּ, וְנַפְשָׁהּ מִתְמַלְּאָה חֵמָה וְהִתְמַרְמְרוּת אֶל קְשִׁי לֵב הָאֲנָשִׁים.

— אֲבָל הִנֵּה אִישׁ בָּא בַיָּמִים, נְשׂוּא פָנִים, לְבוּשׁ הָדָר, הוֹלֵךְ וְקָרֵב, הוּא בְוַדַּאי יְרַחֵם עָלָיו, — חוֹשֶׁבֶת רִבְקָה וּבְכִלְיוֹן עֵינַיִם הִיא מְחַכָּה עַד אֲשֶׁר יַעֲבֹר הָאִישׁ עַל פְּנֵי הַנַּעַר.

— רַחֲמוּ עַל יָתוֹם אֻמְלָל!... הִגִּיעַ עוֹד לְאָזְנָהּ קוֹלוֹ שֶׁל הַנַּעַר, וְלִבָּהּ כָּאַב בְּקִרְבָּהּ מֵרֹב צַעַר.

— הָאִישׁ הַזֶּה בְּוַדַּאי יִתֵּן לוֹ מַתְּנַת כֶּסֶף, — חוֹשֶׁבֶת הִיא בְּתוֹךְ כָּךְ. — הִנֵּה הוּא מִתְבּוֹנֵן אֵלָיו...

אַךְ גַּם זֶה עָבַר, מִבְּלִי שִׂים לֵב אֶל הַנַּעַר הָאֻמְלָל הַזֶּה...

פְּנֵי רִבְקָה אָדְמוּ מִכַּעַס וּבְעֵינֶיהָ זַעַף הִבִּיטָה אַחֲרֵי הָאִישׁ הַהוּא.

וְחֵפֶץ זָר מִתְעוֹרֵר בְּלֵב רִבְקָה. הִיא רוֹצָה לָבֹא בִדְבָרִים עִם הַנַּעַר, לִשְׁאֹל אֶת פִּיו: מִי הוּא, מֵאַיִן הוּא, הֲיֵשׁ לוֹ אָב, אֵם, אָח אוֹ אָחוֹת, אֵיךְ וּמָתַי שִׁבֵּר אֶת רַגְלָיו?

אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ יוֹדַעַת אֵיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַשִּׂיחָה.

שָׁעָה קַלָּה הִיא עוֹמֶדֶת וְנִמְלֶכֶת בְּנַפְשָׁהּ, מָה וְאֵיךְ לְדַבֵּר אֶת הַנַּעַר הֶעָנִי.

אֲבָל כִּמְעַט צָעֲדָה צַעַד אֶחָד אֵלָיו נִבְהֲלָה מְאֹד, וְלִבָּהּ הוֹלֵם, הוֹלֵם.

הַנַּעַר הָאֻמְלָל הִפְנָה אֶת פָּנָיו אֵלֶיהָ וְנָתַן בָּהּ אֶת עֵינָיו הָרַכּוֹת, הַמְּפִיקוֹת תַּחֲנוּנִים רַבִּים וְצַעַר עָמֹק...

בּוּשָׁה כִּסְּתָה רֶגַע אֶת פָּנֶיהָ, הִיא הִשְׁפִּילָה אֶת עֵינֶיהָ הַיָּפוֹת וְהַטּוֹבוֹת לָאָרֶץ וְלֹא יָכְלָה לְהַבִּיט בִּפְנֵי הַנַּעַר הָאֻמְלָל, כְּאִלּוּ הָיְתָה הִיא אֲשֵׁמָה בְּאָסְנוֹ הַגָּדוֹל...

אַךְ מְעַט מְעַט הִבְלִיגָה עַל בּוּשְׁתָּהּ וְהִתְחִילָה לְאַט לְאַט לְהָרִים אֶת עֵינֶיהָ. הִנֵּה הִיא רוֹאָה אֶת רַגְלָיו הַמְקֻפָּלוֹת לוֹ מִתַּחְתָּיו, הִנֵּה חֲזֵהוּ הַמְגֻלֶּה, הַצַּר, הִנֵּה צַוָּארוֹ הַדַּק וְהָאָרֹךְ, כְּצַוַּאר שֶׁל צִפּוֹר, עוֹד רֶגַע — וּמַבָּטֶיהָ נִפְגְּשׁוּ עִם מַבָּטֵי הַנַּעַר.

רֶגַע הִשְׁפִּילָה שֵׁנִית אֶת עֵינֶיהָ, אֲבָל תֵּכֶף הִתְעוֹדְדָה וּבְאֹמֶץ לֵב הֵחֵלָּה לְהַבִּיט יָשָׁר בְּפָנָיו.

הַנַּעַר, כַּנִּרְאֶה, נָבוֹךְ רֶגַע. רַק רֶגַע קָצָר יָכֹל לְהַבִּיט בְּפָנֶיהָ בְּבַקָּשָׁה וּבְתַחֲנוּנִים, כְּמוֹ שֶׁהוּא מַבִּיט בִּפְנֵי כָּל אִישׁ גָּדוֹל, וְיוֹתֵר לֹא יָכֹל. — פִּתְאֹם נַעֲשׂוּ עֵינָיו עֲמֻקּוֹת בְּיוֹתֵר, שְׁהוֹרוֹת בְּיוֹתֵר וּמַזְהִירוֹת בְּיוֹתֵר. מַבָּטָיו אֵלּוּ לִבְּבוּ מְאֹד אֶת רִבְקָה, הֵם חָדְרוּ עָמֹק עָמֹק לְנַפְשָׁהּ פְּנִימָה, וְהִיא עָמְדָה וְהִסְתַּכְּלָה, הִתְעַנְּגָה וְהִצְטַעֲרָה...

הוּא פָּתַח אֶת פִּיו, כְּחָפֵץ לְהַגִּיד דְּבַר־מָה...

אֲבָל כְּרֶגַע הִשְׁפִּיל אֶת עֵינָיו לָאָרֶץ, מִבְּלִי יְכֹלֶת לְהַבִּיט בִּפְנֵי רִבְקָה, הָעוֹמֶדֶת מִמּוּלוֹ וּמַבֶּטֶת אֶל פָּנָיו בְּעֵינַיִם מְלֵאוֹת תִּמָּהוֹן וְרַחֲמִים. כַּעֲבֹר רֶגַע פָּשַׁט אֵלֶיהָ אֶת יָדוֹ עִם הָאֶצְבָּעוֹת הַדַּקּוֹת וְהָרָזוֹת מִבְּלִי דַבֵּר דָּבָר.

כָּל הַשְּׁאֵלוֹת, שֶׁהָיוּ עֲרוּכוֹת בְּמֹחָהּ שֶׁל רִבְקָה לִשְׁאֹל אֶת פִּי הַנַּעַר נִתְבַּלְבְּלוּ פִּתְאֹם לְמַרְאֵה אֶצְבְּעוֹתָיו הַדַּקּוֹת. הִנֵּה כְּמוֹ נָגְעוּ אֶל לִבָּהּ, כְּמוֹ דְּקָרוּ אוֹתָהּ וְהֵסַבּוּ לָהּ כְּאֵב גָּדוֹל... גַּם בַּקָּשָׁתוֹ הָאִלֶּמֶת וְעֵינָיו הַמֻּשְׁפָּלוֹת בִּמְבוּכָה לָאָרֶץ, — כָּל אֵלֶּה שָׁלְלוּ מִמֶּנָּה אֶת הַדִּבּוּר. הִיא לֹא יָכְלָה לִפְתֹּחַ פֶּה...

מִבְּלִי דַבֵּר דָּבָר הֵחֵלָּה לְחַפֵּשׂ בְּכִיס שִׂמְלָתָהּ אֵיזוֹ מַטְבֵּעַ לְתִתָּהּ עַל יַד הַנַּעַר.

אַךְ כְּרֶגַע זָכְרָה, כִּי בִּשְׁלשׁ הַפְּרוּטוֹת, שֶׁנָּתְנָה לָהּ אִמָּהּ הַיּוֹם בְּלֶכְתָּהּ לְבֵית־הַסֵּפֶר, כְּבָר קָנְתָה לָהּ מַמְתַּקִּים, וְלִבָּהּ כָּאַב לָהּ מְאֹד: הִיא אָכְלָה מַמְתַּקִּים וְלַנַּעַר הַזֶּה אֵין בְּוַדַּאי גַּם לֶחֶם, וּמַדּוּעַ לֹא הִשְׁאִירָה פְּרוּטָה אַחַת אִתָּהּ לְמִשְׁמֶרֶת...

וְיָדוֹ שֶׁל הַנַּעַר עוֹדֶנָּה פְּשׁוּטָה, וְהִיא רוֹעֶדֶת בָּאֲוִיר; וְלֵב רִבְקָה הִכָּה אוֹתָהּ מְאֹד וּכְלִמָּה כִסְּתָה פָּנֶיהָ וְלֹא יָכְלָה לְהַבִּיט אֶל הָאֻמְלָל הַזֶּה. לְסוֹף נָשְׂאָה אֵלָיו אֶת עֵינֶיהָ הַשְּׁחוֹרוֹת וְהַטּוֹבוֹת וּבְקוֹל רַךְ וְרוֹעֵד, מָלֵא חֶמְלָה וְרַחֲמִים קָרְאָה אֵלָיו:

— מָחָר לְעֵת הַצָּהֳרַיִם, מָחָר, נַעַר אֻמְלָל, אֶתֵּן לְךָ... וְעַתָּה... יְבָרֶכְךָ יְיָ...

וּבְעוֹד שֶׁעֵינֵי הַנַּעַר הָיוּ מֻשְׁפָּלוֹת לָאָרֶץ, מִהֲרָה רִבְקָה וַתָּשֶׂם לַדֶּרֶךְ פְּעָמֶיהָ.

II.

— אִמִּי, אִמִּי הַטּוֹבָה! — קָרְאָה רִבְקָה בְּקוֹל מָלֵא דְמָעוֹת, בְּבוֹאָהּ הַבַּיְתָה, אֶל שָׂרָה אִמָּהּ, — אִשָּׁה בַּעֲלַת פָּנִים יָפִים וְעֵינַיִם רַכּוֹת וּטְהוֹרוֹת, הַמְּפִיקוֹת טוּב־לֵב וּנְדִיבוּת־רוּחַ.

— מַה לָּךְ, בִּתִּי, כִּי תִבְכִּי? — קָרְאָה הָאֵם בִּדְאָגָה, בְּהַחֲזִיקָהּ אֶת רִבְקָה בִּשְׁתֵּי כַּפּוֹת יָדֶיהָ וּבְנַשְּׁקָהּ לָהּ עַל מִצְחָהּ.

— הַיּוֹם קְרָאַנִי הַמּוֹרָה לְהָשִׁיב עַל שְׁאֵלוֹתָיו.

— וְלֹא יָדַעַתְּ בְּוַדַּאי מַה לַּעֲנוֹת, — הִפְסִיקָה אוֹתָהּ הָאֵם,— וְלָכֵן תִּבְכִּי.

— לֹא, אִמָּא יָדַעְתִּי הֵיטֵב לַעֲנוֹת וְקִבַּלְתִּי גַּם צִיּוּן טוֹב.

— וְאִם כֵּן הֲלֹא צְרִיכָה אַתְּ לִשְׂמֹחַ, וְלָמָּה זֶה תִּבְכִּי?

— הֲלֹא הִבְטַחְתַּנִי, אִמָּא, כִּי כַּאֲשֶׁר אֲקַבֵּל צִיּוּן טוֹב מֵהַמּוֹרֶה, תִּתְּנִי לִי כֶּסֶף כִּפְלַיִם, מִמַּה שֶּׁאַתְּ נוֹתֶנֶת לִי בְּכָל יוֹם.

— טוֹב מְאֹד, אֶת מוֹצָא שְׂפָתַי אֶשְׁמֹר; אֲבָל לָמָּה זֶה תִבְכִּי?

— יַעַן כִּי... יַעַן כִּי בְּלֶכְתִּי מִבֵּית־הַסֵּפֶר רָאִיתִי בַּחוּץ נַעַר אֻמְלָל, אֻמְלָל מְאֹד.

— אֵיפֹה רָאִית אוֹתוֹ?

— עַל הַמִּפְסָעָה יָשַׁב, אֵצֶל הַקִּיר, בַּצֵּל; שְׁתֵּי רַגְלָיו שְׁבוּרוֹת, הוּא אֵינוֹ יָכֹל, בְּוַדַּאי, לָלֶכֶת שְׁתֵּי מִשְׁעֲנוֹת־עֵץ הָיוּ מֻנָּחוֹת אֶצְלוֹ, וְיָדָיו כָּל כָּךְ דַּקּוֹת וְרָזוֹת, וּפָנָיו כָּל כָּךְ דַּלִּים... וְהוּא מְבַקֵּשׁ נְדָבוֹת, בְּוַדַּאי הָיָה רָעֵב, קוֹלוֹ הָרוֹעֵד נָגַע עַד נַפְשִׁי...

— אֲבָל לָמָּה יֵרַע לָךְ, בִּתִּי, כָּל כָּךְ, הֲלֹא בְּוַדַּאי נָתְנוּ לוֹ נְדָבוֹת.

— לֹא, אִמִּי! — קָרְאָה רִבְקָה בִּמְרִירוּת. — אֲנָשִׁים רַבִּים עָבְרוּ עַל־פָּנָיו, אָנֹכִי רָאִיתִי, וְכָל אִישׁ לֹא נָתַן עַל־יָדוֹ מְאוּמָה... הוֹי, מָה רָעִים הָאֲנָשִׁים!...

— אֲבָל מַדּוּעַ לֹא נָתַתְּ אַתְּ לוֹ אֶת נִדְבָתֵךְ?

— הֲלֹא עַל זֹאת, אִמִּי, אֲנִי מִתְעַצֶּבֶת, — הוֹסִיפָה בְּקוֹל בּוֹכִים. — חָפַצְתִּי לָתֵת לוֹ, אֲבָל בְּכִיסִי לֹא הָיָה מְאוּם, שָׁלֹשׁ הַפְּרֻטּוֹת שֶׁהָיוּ אִתִּי הוֹצֵאתִי כְּבָר.

— וְאִם כֵּן, מַה אַתְּ רוֹצָה עַתָּה? בִּבְכְיֵךְ לֹא תוֹעִילִי דָּבָר.

— אֲבָל, אִמִּי, אֲנִי רוֹצָה, כִּי תְקַיְּמִי אֶת הַבְטָחָתֵךְ, וְתִתְּנִי לִי פְּרֻטָּה וְאָנֹכִי אֲמַהֵר אֵלָיו. אוּלַי עוֹד אֶמְצָאֵהוּ שָׁם וְאֶתֵּן עַל יָדוֹ.

וּדְבַרָה הִסְתַּכְּלָה בְּעֵינֵי אִמָּהּ, לְהַכִּיר אִם טוֹב עַתָּה לֵב אִמָּהּ אֵלֶיהָ אוֹ לֹא.

— טוֹב, בִּתִּי. אָנֹכִי אֲמַלֵּא אֶת רְצוֹנֵךְ. נָעִים לִי מְאֹד לִרְאוֹתֵךְ רַכַּת־לֵב וְטוֹבַת רוּחַ. צָרִיךְ לְרַחֵם עַל כָּל עָנִי, עַל כָּל אֻמְלָל וְנֶעֱזָב. אַךְ לָמָּה לָךְ לָלֶכֶת עַתָּה אֵלָיו, אֵין בְּכָךְ כְּלוּם אִם תִּתְּנִי לוֹ אֶת נִדְבָתֵךְ גַּם בַּיּוֹם הַמָּחֳרָת, כִּי הֲלֹא גַּם מָחָר יְבַקֵּשׁ נְדָבוֹת; הֵן הוּא לֹא יָקוּם עוֹד עַל רַגְלָיו כָּל כַּךְ מְהֵרָה לָלֶכֶת וְלִמְצֹא אֶת מִחְיָתוֹ בַּעֲמַל כַּפָּיו.

וּדְבַרָה נָשְׁקָה לָהּ שֵׁנִית עַל מִצְחָהּ וַתְּצֻוֶּה לְהִתְפַּשֵּׁט אֶת בְּגָדֶיהָ, לִרְחֹץ אֶת יָדֶיהָ וְלָשֶׁבֶת לַשֻּׁלְחָן לֶאֱכֹל אֲרֻחַת הַצָּהֳרָיִם.

(סוֹף יָבֹא)

מ. אֶרְלִיךְ.

בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְהַחַיָּט.

(אַגָּדָה עַרְבִית).

בָּעִיר הַגְּדוֹלָה אַדֶּן, אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ עֲרָב גָּר לְפָנִים חַיָּט וּשְׁמוֹ עַלִי; וְלוֹ בֵּית־מְלָאכָה מְהֻלָּל לְתְפִירַת בְּגָדִים וּפוֹעֲלִים רַבִּים עָבְדוּ בוֹ יוֹם יוֹם מִן הַבֹּקֶר עַד הָעָרֶב. בֵּין הַפּוֹעֲלִים הָיָה עֶלֶם אֶחָד צָעִיר לְיָמִים, מוּסְטָפָה שְׁמוֹ, אֲשֶׁר אָהַב תָּמִיד לִהְיוֹת בּוֹדֵד לְנַפְשׁוֹ. גַּם בְּשִׁבְתּוֹ אֶל שֻׁלְחַן הַמְּלָאכָה וְגַם בְּלֶכְתּוֹ לָשׂוּחַ לֹא דִבֶּר עִם רֵעָיו דָּבָר וְלֹא הִתְרוֹעַע אִתָּם. וַיִּשְׂנְאוּ אוֹתוֹ וַיִּבְזוּהוּ בְּלִבָּם וַיִּקְרְאוּ לוֹ: דַּל גֵּאֶה. וְאָמְנָם הִתְגָּאָה הָעֶלֶם הַזֶּה מְאֹד, כִּי הָיָה יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה וְחָסֹן כָּאַלּוֹן וּבְלִבּוֹ דִמָּה, כִּי נֵצֶר הוּא מִגֶּזַע אֲצִילִים וּמַלְכֵי קֶדֶם, וְרַק הַמִּקְרֶה הִשְׁפִּילֵהוּ כָּכָה לִהְיוֹת עוֹבֵד עֲבוֹדָה וְחַיָּט פָּשׁוּט. וְגַם עַלִי אֲדֹנָיו חָמַד לָצוֹן לוֹ וַיִּקְרָאֵהוּ תָּמִיד בְּשֵׁם „נָסִיךְ", וְהוּא הִתְעַנֵּג עַל זֶה וַיִּשְׂמַח בְּלִבּוֹ.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ פָּרַס לְמַסָּעָיו. וַיַּעֲבֹר דֶּרֶךְ עִיר אַדֶּן, וְהִנֵּה נִשְׁחֲתוּ מְעַט בִּגְדֵי תִפְאַרְתּוֹ, וַיִּתְּנוּ אוֹתָם עַל יַד עַלִי לְתַקְּנָם, וְעַלִי יָדַע אֶת מוּסְטָפָה כִּי אָמָן חָרוּץ הוּא. וַיִּתֵּן אֶת הַבְּגָדִים הָאֵלֶּה עַל יָדוֹ לַעֲשׂוֹתָם. וַיַּעַן כִּי הָיָה הַדָּבָר נָחוּץ, עַל כֵּן עָבַד מוּסְטָפָה מִשְׁנֶה עֲבוֹדָה; וְגַם בִּכְלוֹת הַפּוֹעֲלִים אֶת מְלַאכְתָּם לְעֵת הָעֶרֶב, נִשְׁאַר מוּסְטָפָה לְבַדּוֹ לְהַשְׁלִים אֶת הַמְּלָאכָה בְּמוֹעֲדָהּ. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי לְעֵת הָעֶרֶב גָּמַר אֶת תִּקּוּן הַבְּגָדִים. וְהוּא לְבַדּוֹ בַּבַּיִת, אֵין אִישׁ אִתּוֹ. וַיּוֹאֶל מוּסְטָפָה לִלְבֹּשׁ אֶת הַבְּגָדִים הַיְקָרִים הָאֵלֶּה וְלִרְאוֹת אֶת טוּבָם וְיָפְיָם. וַיִּלְבָּשֵׁם וְהִנֵּה הֵם כְּמִדָּתוֹ. וַיִּגַּשׁ אֶל הַמַּרְאָה וַיַּבֵּט בָּהּ וַיַּרְא, וְהִנֵּה מַרְאֵהוּ כְּתֹאַר פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, הוֹד וְהָדָר לְבוּשׁוֹ וּפָנָיו מְפִיקִים זִיו וְהוֹד מַלְכוּת, וַיֵּצֶר לוֹ לָשׁוּב וּלְפָשְׁטָם מֵעָלָיו. וַיִּקַּח אֶת צְרוֹר חֲפָצָיו וְאֶת מְעַט הַכֶּסֶף, אֲשֶׁר קִבֵּץ לוֹ וַיֵּצֵא וַיִּסְגֹּר אֶת בֵּית־הַמְּלָאכָה, וַיֵּצֵא חֶרֶשׁ אֶת הָעִיר וְאִישׁ לֹא הִכִּירוֹ, כִּי הַחֹשֶׁךְ כִּסָּה אָז אֶת הָאָרֶץ. וַיֵּלֶךְ כָּל הַלַּיְלָה עַד אוֹר הַבֹּקֶר. וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּפְגְּשׁוּ בוֹ אֲנָשִׁים וַיִּשְׁתּוֹמְמוּ לְמַרְאֵה עֵינֵיהֶם, וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו: „מַה זֹּאת? הִנֵּה נָסִיךְ הוֹלֵךְ רַגְלִי?" — וַיִּשְׁמַע מוּסְטָפָה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וַיִּירָא פֶּן יְבֻלַּע לוֹ. וַיֵּלֶךְ וַיִּקֶן לוֹ חֲמוֹר זָקֵן, וַיִּרְכַּב עָלָיו. וּמוּסְטָפָה לֹא נִסָּה מֵעוֹדוֹ לָשֶׁבֶת עַל חֲמוֹר, וַיִּירָא פֶּן יִפֹּל מֵעָלָיו. אַךְ הַחֲמוֹר הָיָה זָקֵן וְחַלָּשׁ וַיֵּלֶךְ לְאִטּוֹ, וְכֵן הִסְכִּין מוּסְטָפָה לְאַט לְאַט. וַיִּלְמַד גַּם לִרְכֹּב. מִקֵּץ חֲמִשָּׁה יָמִים הִגִּיעַ עַד קְצֵה גְבוּל עֲרָב וּמִשָּׁם יִשְׂתָּרַע מִדְבָּר גָּדוֹל מְאֹד. וַיִּצְטַיֵּד, וַיָּשֶׂם פְּעָמָיו הַמִּדְבָּרָה, כִּי אָמַר: אֵלֵךְ לִי אֶל אֲשֶׁר אֵלֵךְ, וְאָבֹא אֶל הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר אֲבוֹתָיו מָלְכוּ שָׁם.

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיַּרְא, וְהִנֵּה פָּרָשׁ אֶחָד הוֹלֵךְ מֵרָחוֹק. וְהַפָּרָשׁ קָרַב אֵלָיו וְהִנֵּה הוּא אִישׁ צָעִיר לְיָמִים וּמָלֵא הוֹד עֲלוּמִים רוֹכֵב עַל סוּס אַבִּיר. וַיְבָרְכוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם, וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו עַד הַצָּהֳרָיִם. וַיֵּשְׁבוּ תַּחַת צֵל סֶלַע כָּבֵד לָנוּחַ מְעַט וְלֶאֱכֹל לֶחֶם הַצָּהֳרָיִם; וְשָׁם הִתְוַדְּעוּ אִישׁ אֶל אָחִיו. וַיְסַפֵּר הָעֶלֶם לְמוּסְטָפָה כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

שְׁמִי אַבּוּ־בַּכַּר וּמִקָּהִירָה בִּירַת מִצְרַיִם אָנֹכִי בָּא. שָׁם גָּדַלְתִּי בְּבֵית הַשַּׂר עַבְּדוּל פֶּחָה, אֲשֶׁר קָרָאתִי לוֹ אָבִי וְאָנֹכִי דִמִּיתִי, כִּי אָמְנָם אָבִי הוּא וּבְבֵיתוֹ נוֹלַדְתִּי,

וְאוּלָם זֶה יָמִים עֲשָׂרָה וְהוּא נִלְחַם אֶת מִלְחֶמֶת אֲדֹנָיו עִם הַסּוּדָנִים וַיָּשָׁב לְבֵיתוֹ וְהוּא פָּצוּעַ. וַיִּקְרָאֵנִי אֵלָיו אֶל הַמִּטָּה, אֲשֶׁר הוּא שׁוֹכֵב עָלֶיהָ, וַיֹּאמֶר אֵלַי: „הַאֲזִינָה אֵלַי, אַבּוּ־בַּכְּר בְּנִי, וּשְׁמַע אֲמָרָתִי, וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם מִי אַתָּה וּמִי הֵמָּה אֲבוֹתֶיךָ. עַד הַיּוֹם הִסְתַּרְתִּי מִמְּךָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וְעַתָּה הִגִּיעָה הָעֵת לְגַלּוֹתוֹ לָךְ. דַּע לְךָ אֵפוֹא כִּי אָבִיךָ הוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל בְּאֶרֶץ תֵּימָן, הָרוּן שְׁמוֹ. וַיְהִי בִרְאוֹתוֹ כִּי לֹא יָלְדָה לוֹ אִשְׁתּוֹ בֵּן יוֹרֵשׁ עֶצֶר יָמִים רַבִּים, וַיְחַל אֶת פְּנֵי יְיָ, וַתֵּלֶד אִשְׁתּוֹ הַמַּלְכָּה בֵּן לְעֵת זִקְנָתוֹ. וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּים אֶל הַמֶּלֶךְ: „הִנֵּה רוֹאִים אֲנַחְנוּ בַּכּוֹכָבִים, כִּי בִמְלֹאת לְבִנְךָ עֶשְׂרִים שָׁנָה תֶּחְשַׁךְ לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ פֹּה בָּאָרֶץ וְעוֹד מְעַט וְהָיָה עֲדֵי אֹבֵד. כִּי עַל כֵּן זֹאת עֲצָתֵנוּ: תְּנֵהוּ נָא עַל יַד אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ לְגַדְּלוֹ בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת עַד מְלֹאת לוֹ עֶשְׂרִים שָׁנָה וְאָז יָשׁוּב הֵנָּה וְיִיטַב לוֹ כָּל הַיָּמִים". וַיַּעֲשׂוּ. הוֹרֶיךָ כֵּן וַיִּתְּנוּ אוֹתְךָ עַל יָדִי וַיַּסְתִּירוּ הַדָּבָר לְבַל יִוָּדַע לְאִישׁ. וְעַתָּה, בְּנִי, הִנֵּה אָנֹכִי עָשִׂיתִי לְמַעַנְךָ כֹּל אֲשֶׁר הָיָה בְכֹחִי, וְאַתָּה גָּדַלְתָּ וְהָיִיתָ לְאִישׁ מַשְׂכִּיל וּנְבוֹן דָּבָר. וְהִנֵּה בָּאָה עִתְּךָ לָשׁוּב אֶל אֲבוֹתֶיךָ, וְאָנֹכִי לֹא אוּכַל לָלֶכֶת אִתְּךָ כִּי מִי יוֹדֵעַ אִם אָשׁוּב וְאֶחְיֶה מֵחָלְיִי זֶה. לָכֵן קוּם וְקַח לְךָ סוּס אֶחָד יָפֶה וָטוֹב. וְאֶת הַחֶרֶב הַזֹּאת וְאֶת הַמְּגִלָּה הַזֹּאת תִּקַּח בְּיָדֶיךָ לְאוֹת וּלְעֵדוּת. וּבָאתָ אֶל גִּבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, בָּעֵת אֲשֶׁר יִהְיֶה הַיָּרֵחַ בִּמְלוֹאוֹ. וְשָׁמָּה יָבֹא אָבִיךָ עִם יוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו וּלְקָחוּךָ וֶהֱבִיאוּךָ אֶל בֵּיתָם וְרָאוּךָ וְשָׂמְחוּ עָלֶיךָ מְאֹד. וְעַתָּה לֵךְ, בְּנִי, לְשָׁלוֹם".

נִדְהַמְתִּי לְמִשְׁמַע אָזְנַי, אַךְ לֹא הִתְמַהְמַהְתִּי לַעֲשׂוֹת כְּדִבְרֵי אֲדֹנִי. וָאֶפֹּל עַל צַוָּארָיו וָאֵבְךְּ וָאֵלֵךְ לְדַרְכִּי. וְעַתָּה זֶה לִי שְׁלֹשָׁה יָמִים בַּדֶּרֶךְ וְעוֹד לִי חֲמִשָּׁה יָמִים עַד בּוֹאִי אֶל גִּבְעַת הַחֲכִילָה, וְאֶרְאֶה מַה יַּעֲשֶׂה אֱלֹהִים עִמָּדִי".

וּמוּסְטָפָה הִקְשִׁיב רַב קֶשֶׁב בְּדַבֵּר אַבּוּ־בַּכְּר אֶת דְּבָרָיו וַיַּגֵּד לוֹ, כִּי גַם הוּא נֵצֶר מִמִּשְׁפַּחַת מְלָכִים. וְעַתָּה הוּא הוֹלֵךְ בַּאֲשֶׁר הוּא הוֹלֵךְ מִבְּלִי דַעַת אָנָה. וַיֹּאמֶר לוֹ אַבּוּבַּכְּר: „לֵךְ עִמִּי יַחְדָּו. וְהָיָה הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יֵיטִיב לִי יְיָ וְהֵיטַבְתִּי גַם לָךְ". וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

וַיְהִי לְעֵת הָעֶרֶב וַיִּבְחֲרוּ לָהֶם מָקוֹם וַיִּשְׁכְּבוּ לָנוּחַ שָׁם. וְאַחֲרֵי אָכְלָם לֶחֶם הָעֶרֶב שָׁכְבוּ לִישֹׁן. אַבּוּ־בַּכְּר יָשֵׁן בִּמְנוּחָה כָּל הַלַּיְלָה. לֹא כֵן מוּסְטָפָה, כִּי כַּהֲמוֹת גַּלֵּי הַיָּם בְּיוֹם סַעַר, כֵּן סָעֲרוּ בוֹ מַחְשְׁבוֹתָיו וְאֵשׁ הַקִּנְאָה אֲכָלַתְהוּ. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הֵאִיר הַשַּׁחַר וַיַּבֵּט מוּסְטָפָה אֶל פְּנֵי רֵעֵהוּ וַיַּרְא וְהִנֵּה הוּא יָשֵׁן בִּמְנוּחָה וּפָנָיו מְפִיקִים עֹנֶג וְשַׁלְוַת תֹּם. וְעַל שְׂפָתָיו מְרַחֵף צְחוֹק חֶדְוָה וַעֲלִיצוּת. וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ: „אָמְנָם הַצָּעִיר הַזֶּה חוֹלֵם עַתָּה חֲלוֹמוֹת נְעִימִים, כִּי עוֹד מְעַט וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא הַמְּלוּכָה. שָׂרִים אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְכָבוֹד וְהָדָר יְעַטְּרוּהוּ. וְאָנֹכִי מָה? הֵן לֹא נוֹפֵל אָנֹכִי מִמֶּנּוּ בְּיַחַס אָבוֹת. וּמַה גּוֹרָלִי? אַךְ לִהְיוֹת גֵּר נוֹדֵד כָּל הַיָּמִים. וּמָה אֲקַוֶּה עוֹד? וְאוּלָם עַתָּה הִגִּיעָה הָעֵת לַעֲשׂוֹת לְנַפְשִׁי". — וַיִּגַּשׁ בַּלָּאט וַיִּקַּח אֶת הַחֶרֶב וְאֶת הַמְּגִלָּה וְאַבּוּ־בַּכְּר יָשֵׁן וְלֹא שָׁמַע מְאוּמָה. בָּרִאשׁוֹנָה חָשַׁב מוּסְטָפָה לְהָבִיא חַרְבּוֹ בְּלֵב רֵעֵהוּ הַנִּרְדָּם, לְמַעַן לֹא יִגָּלֶה עֲוֹנוֹ לְעוֹלָם. אַךְ חָמַל עָלָיו, וְלֹא אָבָה לִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי חִנָּם. וַיִּקַּח אֶת סוּסוֹ הַטּוֹב שֶׁל אַבּוּ־בַּכְּר וַיֵּשֶׁב עָלָיו וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת דַּרְכּוֹ.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הֵקִיץ אַבּוּ־בַּכְּר מִשְּׁנָתוֹ וַיַּרְא, וְהִנֵּה רֵעֵהוּ אֵינֶנּוּ. וַיְבַקֵּשׁ אֶת חַרְבּוֹ וְאֶת הַמְּגִלָּה — וָאָיִן. וַיָּקָם בְּבֶהָלָה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַחֲמוֹר הַזָּקֵן אָסוּר, וְסוּסוֹ הָאַבִּיר אֵינֶנּוּ גַּם הוּא, וַיֵּדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ רֵעֵהוּ, וַיֶּחֱרַד מְאֹד. אֶפֶס כִּי לִרְדֹּף אַחֲרָיו וּלְהַשִּׂיגֵהוּ לֹא יָכֹל, כִּי אֵיכָכָה יִתְחָרֶה הַחֲמוֹר הַזָּקֵן עִם מְרוּצַת הַסּוּס הַדּוֹהֵר? יָגוֹן קוֹדֵר דִּכָּא אֶת נַפְשׁוֹ, וַיֵּשֶׁב כַּחֲצִי יוֹם מַשְׁמִים וְלֹא יָדַע לָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשׁוֹ. אוּלָם אַחֲרֵי כֵן אָמַר: יְהִי מָה! וְאָרוּצָה אוּלַי אַשִּׂיגֶנּוּ. וַיֵּשֶׁב עַל הַחֲמוֹר וַיִּרְכַּב אַט...

וּמוּסְטָפָה מִהֵר לָרוּץ וַיָּבֹא בַּיּוֹם הָרְבִיעִי אֶל גִּבְעַת הַחֲכִילָה, וַיִּסָּתֵר מִנֶּגֶד בַּגַּיְא הַנִּשְׁקָף מוּל פְּנֵי הַגִּבְעָה לִרְאוֹת, מַה תִּהְיֶה אַחֲרִית דָּבָר. וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא. בַּבֹּקֶר רָאָה וְהִנֵּה שִׁפְעַת גְּמַלִּים בָּאָה וַהֲמוֹן רוֹכְבִים וְשָׂרִים וַעֲבָדִים אֵין מִסְפָּר חָנוּ עַל הַגִּבְעָה, וּבֵינֵיהֶם אִישׁ שֵׂיבָה אֲשֶׁר קָדְקֳדוֹ נֶחְפָּה בִּשְׂעַר כֶּסֶף וּלְבוּשׁוֹ אַרְגָּמָן וְכֻלָּם עוֹטְרִים אוֹתוֹ וּמִשְׁתַּחֲוִים לְעֻמָּתוֹ בְּיִרְאַת הַכָּבוֹד; וַיֵּדַע, כִּי הוּא הַמֶּלֶךְ. וַיְהִי כַּעֲבֹר שָׁעוֹת אֲחָדוֹת וְהַשָּׁאוֹן קָם לִדְמָמָה וַיָּקָם מוּסְטָפָה וַיִּרְחַץ אֶת פָּנָיו וְיָדָיו וַיִּקַּח אֶת הַמְּגִלָּה וְאֶת הַחֶרֶב בְּיָדָיו וַיְרִימֵם לְנֵס וַיֵּשֶׁב עַל סוּסוֹ וַיִּגַּשׁ אֶל הַמַּחֲנֶה. וַיַּרְא הַצֹּפֶה וַיַּגֵּד לַמֶּלֶךְ וַיֵּצְאוּ שְׁנֵי שָׂרִים נִכְבָּדִים לִקְרָאתוֹ וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו, וַיִּקְחוּ מִיָּדוֹ אֶת הַחֶרֶב וְאֶת הַמְּגִלָּה וַיָּשִׂימוּ עֵינֵיהֶם בָּהּ, וַיִּקְרְאוּ אוֹתוֹ לָבוֹא אִתָּם וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ עַד לִפְנֵי אֹהֶל הַמֶּלֶךְ. וְהַמֶּלֶךְ הַיָּשִׁישׁ יָצָא לִקְרָאתוֹ, וּבִרְאוֹתוֹ אֶת הַמְּגִלָּה נָפַל עַל צַוָּארֵי מוּסְטָפָה וַיְחַבְּקֵהוּ וַיְנַשְּׁקֵהוּ וַיֹּאמֶר: „הַאַתָּה זֶה בְּנִי אַבּוּ־בַּכְּר? יָחְנְךָ אֱלֹהִים!" וַיְבִיאֵהוּ הָאֹהֱלָה. וַיְסַפֵּר לוֹ כְּכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ עַדְדּוּל פֶּחָה, וַיִּשְׁאָלֵהוּ לִשְׁלוֹמוֹ וְלִשְׁלוֹם עַדְדּוּל יְדִידוֹ וְאוֹהֲבוֹ, וַיְדַבְּרוּ עַל דְּבַר חִנּוּכוֹ וְלִמּוּדָיו. אַחֲרֵי כֵן עָשׂוּ שָׁם מִשְׁתֶּה גָדוֹל וַיָּלִינוּ שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא. וּלְאוֹר הַבֹּקֶר אָמְרוּ לָשׁוּב אַרְצָה תֵּימָן. וַיִּשָּׂא הַצֹּפֶה אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה מֵרָחוֹק אִישׁ רוֹכֵב עַל חֲמוֹר וּמֵנִיף בְּיָדוֹ דֶּגֶל לָבָן לְאוֹת, וַיַּגֵּד לַשָּׂרִים. וַיְהִי בְּגֶשֶׁת הָאִישׁ, וַיִּשָּׂא אֶת קוֹלוֹ וַיִּקְרָא: „בְּשֵׁם אֱלֹהַּ, עִמְדוּ! הִנֵּה נְבָלָה גְדוֹלָה נַעַשְׂתָה פֹּה. אָנֹכִי הוּא אַבּוּ־בַּכְּר בֶּן הַמֶּלֶךְ. וְהָאִישׁ הַנּוֹכֵל הַזֶּה גָּנַב מִמֶּנִּי אֶת הַמְּגִלָּה וְאֶת חַרְבִּי וַיֵּשֶׁב עַל סוּסִי וַיַּעַזְבֵנִי לְבַדִּי בְּעוֹדֶנִּי יָשֵׁן. וַתִּקְטַן זֹאת בְּעֵינָיו וְעַתָּה הִנֵּה הוּא שׁוֹדֵד מִמֶּנִּי גַּם אֶת אָבִי וְאִמִּי". וַיְהִי הוּא צוֹעֵק אֶל הַמֶּלֶךְ וּמוּסְטָפָה עָנָה לֵאמֹר: „אָבִי, אַל תָּשִׂים לִבְּךָ

לְדִבְרֵי הָאִישׁ הַזֶּה, כִּי מְשֻׁגָּע הוּא; אָנֹכִי יְדַעְתִּיו מֵאָז. חַיָּט הוּא וּשְׁמוֹ מוּסְטָפָה וּמוֹצָאוֹ מֵעִיר אַדֶן; וְהִנֵּה בָּאָה בּוֹ רוּחַ עִוְעִים וְתָמִיד הוּא מְדַבֵּר בְּאַחַת, כִּי בֶּן מֶלֶךְ הוּא. וְאָנֹכִי אָמְנָם פְּגַשְׁתִּיו בְּדַרְכּוֹ וְהוּא יָדַע אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה עִמִּי. וְעַתָּה הוּא מְדַבֵּר כְּכֹל דִּבְרֵי הָאִוֶּלֶת הָאֵלֶּה". וּדְבָרָיו נִכְנְסוּ לְלֵב הַמֶּלֶךְ וַיַּאֲמֶן לוֹ. וְאַבּוּ־בַּכַר נִגַּשׁ אֶל מוּסְטָפָה בָּחֳרִי אַף וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹתוֹ. אָז חָרָה אַף הַמֶּלֶךְ הַיָּשִׁישׁ וַיְצַו אֶת עֲבָדָיו, וַיִּקָּחוּהוּ, וַיַּאַסְרוּהוּ בַּעֲבוֹתִים. וַיּוֹשִׁיבוּ אוֹתוֹ בָּעֲגָלָה וַיֹּאמֶר: „יוּבָא נָא הָאִישׁ הַמְשֻׁגָּע הַזֶּה לְעִיר הַבִּירָה; שָׁם יִדְרֹשׁ בָּרוֹפְאִים וְנָשִׂים מִשְׁכָּנוֹ בְּאֶחָד מִבָּתֵּי הַחוֹלִים, אוּלַי יָשׁוּב וְרָפָא לוֹ".

אַחֲרֵי כֵן הֵחֵל הַמַּסָּע, וְהַמֶּלֶךְ וְכָל מַחֲנֵהוּ שָׁבוּ עַל עִקְבָם. וַיְהִי בְּהַגִּיעָם עַד קְצֵה גְבוּל אֶרֶץ מַמְלַכְתּוֹ, וְהִנֵּה בְּכָל רְחוֹבוֹת יְרַנֵּן וִירֹעַ. אֲנָשִׁים רַבִּים קָרְאוּ: „הֵידָד! יְחִי הַמֶּלֶךְ! יְחִי יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר!" כִּי כֻלָּם לְמִקְּטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם יָדְעוּ כִּי בֶן הַמֶּלֶךְ בָּא. וּבְאַהֲבָתָם מְאֹד אֶת מַלְכָּם הַטּוֹב אָהֲבוּ גַם אֶת בְּנוֹ אֲשֶׁר יֵשֵׁב עַל כִּסְאוֹ אַחֲרָיו. וּלְמַרְבֵּה הַשִּׂמְחָה אֵין קֵץ וְהַמֶּלֶךְ וּמוּסְטָפָה רוֹכְבִים צְמֻדִים. וְאַבּוּ־בַּכַר יוֹשֵׁב סַר וְזָעֵף אָסוּר בָּעֲגָלָה הַהוֹלֶכֶת אַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה. וְהָיָה בְּקָרֵב אִישׁ וְשָׁאַל עָלָיו, וְעָנָה הָרַכָּב כִּי מְשֻׁגָּע הוּא וַחֲסַר דַּעַת. הַדָּבָר הַזֶּה הִדְאִיב מְאֹד אֶת לֵב אַבּוּ־בַּכַר וְהֵיטֵב חָרָה לוֹ עַד מָוֶת. אַךְ מַה יּוּכַל לַעֲשׂוֹת הַפָּעַם?

וְאוּלָם כָּל הַכָּבוֹד וְהַפְּאֵר, אֲשֶׁר הֶרְאוּ יוֹשְׁבֵי עָרֵי הַמְּדִינָה, הָיָה כְּאַיִן לְעֻמַּת הַהוֹד וְהֶהָדָר, אֲשֶׁר הֶרְאוּ יוֹשְׁבֵי עִיר הַבִּירָה. דִּגְלֵי תִפְאָרָה הִתְנוֹסְסוּ עַל כָּל הַבָּתִּים וְהַמִּגְדָּלִים, לַהֲקוֹת מְנַגְּנִים הֵרִיעוּ לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ, וַעֲלָמוֹת עֲדִינוֹת פִּזְּרוּ פְרָחִים רַבִּים עַל כָּל הַדֶּרֶךְ וְאֵין קֵצֶה לַתְּכוּנָה. בַּלַּיְלָה הֶעֱלוּ אוּרִים וְכָל־הָעָם הֵרִיעַ בְּקוֹל גָּדוֹל: „יְחִי הַמֶּלֶךְ! יְחִי יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר!" וּבְאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ בְּהֵיכַל כָּבוֹד יָשְׁבָה הַמַּלְכָּה עַל כִּסֵּא שֵׁן מוּפָז, תַּחַת אַפִּרְיוֹן זָהָב, תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וּסְבִיבָהּ שָׂרִים גְּדוֹלִים וְנִכְבָּדִים. וְלִבָּהּ חָרֵד לִקְרַאת בְּנָהּ יְחִידָהּ מַחְמַד נַפְשָׁהּ, אֲשֶׁר נִפְרַד מִמֶּנָּה בְּעוֹדֶנּוּ בְּאִבּוֹ וְעַתָּה הִנֵּה הוּא בָּא. כָּל רֶגַע וָרֶגַע הָיָה בְּעֵינֶיהָ כְּיוֹם אָרֹךְ, כִּי כָלְתָה נַפְשָׁהּ לִרְאוֹת אֶת אֲהוּבָהּ.

(סוֹף יָבֹא).

תַּרְגּוּם יִשְׂרָאֵל לַפַּסְקִי.

יַעַר תְּמָרִים.

סוס מלמד. — הכל יודעים כי אפשר ללמד את הדב לצאת במחול, אבל כי אפשר ללמד את הסוס עד אשר ידע לקרא ולחשב חשבונות — זהו בודאי חדוש גדול. אבל החדוש הגדול הזה הוא דבר שקרה באמת. הסוס הנפלא הזה נמצא בעיר ברלין (בירת גרמניה). הוא עתה בן שמונה שנים, ובארות בעליו ומורהו עתה הגינירל פון צבל הוא נמצא זה שלש שנים וחצי. בעל הסוס לא השתמש בו לא לרכיבה ולא למשיכה בעגלה, אך תחת „על דרך ארץ" נתן עליו בעליו „על תורה", כי בכל יום ויום הוא מתעסק עמו בלמודים, והסוס המלמד עושה חיל בלמודיו עד להפליא.

שם הסוס המלמד — „הנס". וכל אלה שראו את הסוס הזה מספרים עליו נפלאות: הנס זה יודע לקרא, לספר ולהשב; הוא מכיר אנשים על פי פוטוגרפיותיהם, מכיר היטב בצבעים שונים ומבדיל ביניהם; מבין היטב את השפה הגרמנית, עונה על שאלות שונות ועושה כל מה שבעליו מצוהו.

ראשית כל הראה בעל הסוס לאורחים, שבאו לראות את סוסו, את חדר הלמוד, כלומר ה„חדר" של הסוס. שם נמצאים כל הדברים שהשתמש בהם להוראת הסוס: מכונות החשבון ועוד מכשירי למוד שונים, והגנרל־ה„רבי" באר לאורחים את שטת הלמוד שבחר בה ושיטתו זו מצטינת באמת בסדר מדיק והדרגה טובה. בשוט ובמגלב (פייטשע) לא השתמש הרבי אפילו פעם אחת. הענש התמידי היה — רעב, והגמול הטוב — מאכל מן המבחר.

אז הביאו את הסוס לפני האורחים. ראשונה הראה בעליו, כי מבין הוא הסוס גרמנית ויודע למלא כל אשר יצוהו בדבריו בלבד בלי כל רמז. הרבי צוה את סוסו־תלמידו לעשות דברים שונים, לפנות לצד ימין, לצד שמאל, להרים איזו רגל, לעמד מימינו או משמאלו של איזה איש, להראות איה מעלה, ואיה מטה, איה צד ימין ואיה צד שמאל; והסוס ענה על השאלות האלה בפעל כראוי.

אחרי כן החלה הקריאה והחשבון. הגינירל קרא שורה שלמה של מספרים, ואחד האורחים כתב אותם בקרטון על לוח שחור, למשל: 22, 30, 40, 7, 51, וכדומה. והגינירל־הרבי החל להציע לפני תלמידו שאלות שונות: „כמה צריך אתה להוסיף על המספר הראשון (22) כדי שיהיה לך שלשים?" והסוס דפק ברגלו שמנה דפיקות. „כמה צריך אתה לחסר מן המספר השני (30) כדי שישאר לך עשרים?" והנס דפק ברגלו עשר דפיקות. „כמה פעמים אתה צריך לקחת לך את המספר הרביעי (7) כדי שיהיה לך עשרים ואחד?" והנס דפק ברגלו שלש פעמים. „כמה עשרות וכמה יחידות נמצאות במספר החמישי?" והנס דפק ברגלו חמש פעמים ואחרי הפסקה קטנה פעם אחת.

אחרי כן שאלוהו שאלות יותר קשות. למשל: „כמה פעמים אתה צריך לקחת לך שלש החמשיות ($^3/_5$) כדי לקבל ששה?" והנס דפק ברגלו עשר דפיקות. „כמה יחידות יש בחמש תשיעיות?" ($^5/_9$) והנס הניע בראשו מימין לשמאל, כאומר „לא!" אז שאלוהו עוד שאלות כאלה והוא השיב על כלן כהלכה.

הנס הראה כי יודע הוא לספר עד מאה, בדפקו ברגלו. באמצע הספירה הפסיקוהו ושאלו אותו כמה עשרות וכמה יחידות יש במספר האחרון? והוא ענה בדפיקות רגליו בלי שום טעות. או כמה צריך להסר ממאה, או להוסיף עליו כדי לקבל מספר זה וזה? והנס השיב כראוי.

ולמען דעת שהנס יודע לקרא אף כי איננו מדבר — כתבו על הלוח מלים שונות ולצד כל מלה ספרה (ציפער) ידועה. אחרי כן קראו לפניו מלים שונות מאלה הכתובות על הלוח ושאלוהו איזו ספרה כתובה בצד מלה פלונית והנס דפק ברגלו כמספר היחידות שיש בספרה ההיא. אחרי כן כתבו על הלוח שמות צבעים שונים (שחור, לבן, אדם, כחל, וכדומה) ואז הניחו על הרצפה במרחק עשרה צעדים חתיכות אריג מאותם הצבעים הכתובים על הלוח, אבל בסדר אחר. ואחר כן הראו את הנס על הלוח שם צבע זה או אחר וצוהו להרים מן הארץ את חתיכת הארג של אותו צבע. והסוס עשה בדיוק כאשר צוהו. מזאת אפשר להבין שמלבד מה שיודע הסוס לקרא, יודע הוא גם להבחין בין צבע לצבע.

הסוס הזה יודע גם לחבר מלים שלמות מאותיות בודדות שכותבים לפניו על הלוח. וכך עושים: כותבים בצד כל אות איזו ספרה ומראים לסוס איזו כלי או ציור איזו חיה, ואז דופק הסוס ברגלו כמספר הספרה, שלצד האות הראשונה ואחר כן הוא דופק כמספר הספרה שלצד האות השניה וכן הלאה עד שהוא גומר את כל אותיות העלה ההוא.

הסוס המלמד הזה מבין גם בשעון, וכששואלים אותו: כמה השעה? הוא מביט אל לוח השעון ודופק ברגלו בראשונה מספר השעות שהמחוג הקטן עומד עליו ואחר מספר הדקים שהמחוג הגדול עומד עליו.

הבלי שוא. — ארץ טבט הקרובה להדו היתה סגורה ומסגרת זה מאות שנים לפני כל התירים האירפים, ולמרות עמל רבים מהם אשר חרפו את נפשם ויחדרו אל פנים המדינה הזאת לא הצליחו לבא עד עיר הבירה הקדושה „לחסה" שהדלי למה (הכהן הגדול) יושב בה לכסא. ביחוד התאמצו תמיד האנגלים המושלים בהדו לחדר אל הארץ הסגורה הזאת ולא יכלו. על כן היה למשל לבני טבט לאמר: כאשר יחדל השלג לרדת מן השמים על הרי טבט

באו האנגלים עד לחסה הבירה. כונת המשל הזה הוא, כי כאשר לא יחדל השלג לרדת מן השמים כן לא יגיעו האנגלים לעירם הקדושה. אך ההמון הנבער מדעת מאמין בפשוטם של דברי המשל הזה. והנה בשנה זו נשלחה מטעם ממשלת אנגליה בהודו משלחת צבא אל מדינת טבט; וכבר הצליחה המשלחת אחרי תגרות רבות עם הקנאים יושבי הארץ להגיע עד לב הארץ, היא עיר לחסה הקדושה. והנה קרה הדבר שבחרף הזה לא ירד עוד השלג בטבט, דבר הפועל לרעה על תבואת השדות, ויהי הדבר הזה לאות לבני טבט על אמתת הפתגם ההוא. והמון העם מאמין שם בכל לב, כי האנגלים המכשפים הם אשר עצרו את השמים מהוריד עליהם שלג למען אשר יוכלו להגיע עד לחסה. והלמות — הכהנים — מחזקים עוד את האמונה הזאת בלב בני עמם צאן מרעיתם. והדבר בא לידי כך ששלחו אכרי טבט אל האנגלים חבר אנשים בבקשה שיניחו לשלג לרדת על ארצם לפחות כגבה אצבע מעל הארץ, כדי להציל את מזרע שדיהם, אך האנגלים הקשו, כנראה, את לבבם. ויהי המעט מהם שחדרו עד העיר הקדושה ויהללוה, כי הוסיפו עוד לעצר את השמים מהוריד את השלג על הארץ. ושנאת עם הארץ אל האנגלים חזקה מאד וכלם שואפים לעשות נקמות במכשפים הרעים האלה.

חג יובל של מיליַרדיר נדיב. — בחדש אפריל שנה זו נדב המיליַרדיר האמריקני קרנדשי את המליון דולר המאה, כלומר, זוהי הפעם המאה שהוא נודב מליון דולר (הדולר — כשני רבלים בכסף רוסיה) לדברים שבצדקה. הנדבה האחרונה נתנה לתת ממנה פרסים (מתנות) לגבורים המצטינים בהצלת אנשים במקרי אסון. עד עתה נדב קרנדשי עשרים ושבעה מליונים, שבע מאות וששים וחמשה אלפים דולר על בתי־ספרים בארצות אחרות; על אוניברסיטות נדב — עשרים מליון; על בתי חנוך בעד בני הפועלים— ארבעה מליונים; על בתי ספר למלאכה—שני מליונים; לחברות־מלאכה—מליון וחצי; לאגודות בעלי מלאכה — עשרים מליון, שבע מאות ועשרים ושנים אלף דולר, ועוד כעשרים מליון למוסדי צדקה שונים. ואחרי כל הנדבות העצומות שהעשיר הזה מפזר במדה שאין דגמתה — לא די שהונו איננו מתמעט, כי אם מתרבה יותר ויותר. הוא הוציא בשנה אחת לדברים שבצדקה חמשה עשר מליון דולר והכנסתו הבאה לו מהונו העצום מגיעה מספר 25 עד 80 מליון דולר. („הידיד״).

מפתגמי היפונים —

1) האניה שרבים רבי־חובליה תשבר אל הסלע.

2) חיה בשלום וחשב על מלחמה.

3) טוב היות מקור לתרנגל מהיות זנב לשור.

4) הון יותר מדי הרי הוא כפחות מדי.

5) הצפרדע בבאר לא תדע מה זה ים.

6) לשאל — חרפת רגע, לא לדעת — חרפת עולם.

7) רפואה טובה — מרה.

8) חתול מנסה מסתיר צפרניו מהעכברים.

9) אזנים לכתל ולאבן לשון.

10) אבנים יקרות לא תזהרנה עד אם תלטשנה.

11) דרך חיי האדם — דרך רחוקה אשר יעברו בה ברגל עם משא כבד על השכם. התנהל אפוא לאטך ואל תרוץ פן תיעף בלא עת.

12) הסבלנות היא יסוד חיי המנוחה טובים וארכים.

13) הכל יהי אצלך במדה, וטוב מעט מיותר מדי.

צי יקר. — למלך האנגלי אדוארד השביעי יש צי יקר העשוי כלו זהב וכסף. אמנם לנסע באניות האלה בים אי אפשר, יען כי קטנות הן מעט לתכלית זו; אבל מחירן יקר מאד, יען כי הן יקרות המציאות שמלבד המלך האנגלי אין כמהן לשום מלך שבעולם. אלה הן תבניות כל מיני האניות השונות שנבנו באנגליה במשך שנות מאות אחדות: תבניות אניות הקיטור הראשונות כאשר אך המציאו אותן ותבניות מכל מיני אניות המלחמה, שנתקנו והוטבו והשתכללו מעט מעט עד תבניות אניות המלחמה האנגליות הבנויות על פי כל ההמצאות החדשות וחכמת הבניה בימינו אלה. המביט אל התבניות האלה רואה את כל הדרך הארכה שעבר בה הצי האנגלי מיום הוסדו עד הגיעו למדרגה הגבהה שהוא עומד עליה כעת. ומלבד זאת נמצאות בקבצת התבניות הזאת תבניות של אניות הולנדיות, בעת שהיה להולנדיה הצי היותר גדול בעולם, אניות שלא נשאר להן כל זכר מלבד תבניותיהן באוצר מלך אנגליה. וכל התבניות האלה עשויות זהב וכסף. חפצים יקרים כאלה אינם נמצאים בשום חצר מלוכה שבעולם, ואפילו המיליַרדירים האמריקנים, המתאמצים להעביר את חצר המלכות האנגלית ברב עשרם ותפארתם, לא יוכלו לרכש להם יקרות כאלה.

פתגמים.

א.

הורים ומורים
לילדים אורים.

ב.

חשק עז
יקר מפז.

ג.

כל ידיעה
נקנית ביגיעה.

ד.

הבטלה קללה,
והמלאכה ברכה.

ה.

העצלים רוקדים,
והחרוצים שוקדים.

ו.

כשהגברת עצלה,
החלדה זוללה.

ח. זיסקינד.

לחברי, הקוראים את ה„עולם קטן".

בבית־ספרנו אנחנו מדברים עברית. בכל שבת ושבת מתאספים אנחנו לבית־הספר והמורה קורא לפנינו ספורים אחרים ואחר נשחק במשחקים עברים שונים וכן נלמד לרבר עברית. איעץ את חברי הקוראים את ה„עולם קטן" לעשות כמוני. וגם אנחנו קוראים את ה„עולם קטן". ומאד מצאו חן בעיני הספורים: „נער שובב" „קרן בן השמש" ועוד ספורים כאלה.

ברגשי כבוד תלמידי תה"ת:

חיים צייטלין.

סמולינסק. משה לאפקין.

אל קוראי ה„עולם קטן".

הנני לומדת את שפת קדשנו זה כשלש שנים. בראשונה למדתי תניך, וכעת לומדת אני בבית הספר לשכה רביעית של מ. ב. שניידר אצל מורה בית ספר הציוני. ואני אוהבת מאד לקרא בספרים עברים, וכשמעי מפי מורי כי יצא עתון בשם „עולם קטן" מהרתי לחתום על העתון היקר הזה, והנה קבלתי לעת עתה חוברות אחדות; ובקראי את הספורים הנעימים התענגתי מאד. גם על תמונות ילדי הד"ר הרצל שמחתי מאד כי זה ככר חפצתי לראות את תמונתם.

ברגשי כבוד ובברכת ציון

בנדין. מרים טננבוים.

לקוראי ד„עולם קטן" שלום!

מי מכם לא שמע את דבר האסון הנורא אשר קרה לישראל במות האיש הגדול והנעלה יוצר ומנהל הציוניות הדוקטור בנימין זאב בן יעקב הרצל. קשה לתאר את היללה הנוראה אשר הקיפה את כל עירנו בבוא השמועה על דבר מותו. ביחוד התרגש לבנו בקראנו כי נשבע בנו שמעון (הנם) כי ילך בדרכי אביו וכי יהיה בן נאמן לישראל כל ימי חייו. עלינו, קוראי ד„עולם קטן," מוטלת חובה לנחם בדבר מה את האבל האמלל הזה. על כן הצעת אגודת צעירינו היא: כי כל האגדות של הצעירים וקוראי ה„עולם קטן" ירימו איש איש את נדבתו וישלחו למערכת ה„עולם קטן" לכתב את שמעון הרצל בספר־הזהב לזכרון עולם וזה יהיה אולי לנטף תנחומים באסונו הגדול כים ואנחנו שולחים בזה 5 רו"כ למטרה הזאת.

ברגשי כבוד ובברכת ציון.

יצחק כהן — יעקב רובינזון

יעקב רובינשטין — צבי רובינזון

וישטינץ (פ. סובלק).

רשימת המנדבים: ה' א. ל. ברנשטין 1 רו"כ. ה' יצחק כהן 1 רו"כ. ה' דוד מירובסקי 50 קאפ. ה"ה יעקב וצבי רבינזון 50 קאפ. ה' חיים רובינשטין 50 ק., ה' חיים זאב שילר (כהיותו לבר מצוה) 36 קאפ. מרדכי נומבינר 20 קאפ. ושאר חברי האגדה „צעירי ציון" 94 קאפ. סך הכל 5 רובלים.

המזכיר יעקב רובינזון.

לאחינו קוראי הע„ילם קטן!"

השמועה הרעה והפתאומית על דבר מות הד"ר תיאודור הרצל נשיאנו באה גם אצלנו וימס לבבנו מרב תוגה ויאוש, אך מה שעבר הנה לא נשיב, ועלינו, הילדים, עתה להשתדל להקים מצבת זכרון, למנוח הגדול, אשר הקדיש את כל כחותיו ועתותיו לתחית עמנו, להרימהו מאשפות הגלות ולהשיבהו לארצנו ארץ ישראל, מצבת, אשר בה נהגה את תודתנו תודת־עולם לו, כי שמו ישאר תמיד בנו לנס, ולכן זאת הצעתי: כל ילדי בני ישראל, בכל המקומות אשר הם יושבים בעריט, פרורים וכפרים יתאחרו כלם לאגודה אחת ובחרו להם ראש, הוא יכול להיות גם גדול, וזה יהיה סדר האגודה: כל האגודה בכל מקום אשר תוסד תקבל חברים מבני שמונה עד שלש עשרה שנה, כל חבר אשר יכנס באגדה צריך להבטיח כי ילמד היטב את שפתנו ודברי ימינו וכי כאשר יגדל יקדיש את עתותיו, בכל אשר יוכל, לעבד לתחית עמנו, ומלבד זה, עליו להביא מס אל איצר האגודה משני קפיקות לשבוע ויותר. הכסף ישמר בידי גזבר האגודה המקומית, עד אשר יקבץ בעד כל השנה ואז נפקידהו בידי ראש האגודה הכללית. וככה במשך שנה אחת ימצאו בידינו הרבה כסף שנוכל להעמיד מצבת עולם לזכרון נשיאנו הגדול. על דבר פרטי המצבת נחליט בעת אשר הכסף יהיה בידינו. זאת הצעתי. אקוה כי ימצאו נערים עברים טובים, אשר יקבלו עליהם את העבודה הקדושה הזאת להוציאה לפעולה. אנכי הנה פניתי אל אחי בני־כפרי בהצעתי זאת ויאותו תכף לדברי. ואם יש נער אשר לו הצעה יותר טובה אבקש להודיע על ידי ה„עולם קטן".

אחיכם:

אייזיק טופיפולסקי בן שתים עשרה.

בוודרבקה — יעקב טופיפולסקי בן עשר.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן", „הפדגוג", ו„הנעורים":
Издательство „Тушія", Отдѣленіе „Оламъ Катанъ", Варшава.
Verlag „Tuschijah", Abtheilung „Olam Katan", Warschau.

ה„עולם קטן" לשנת תרס"ה, שנה רביעית.

הורים ומורים! הנה מלאו שלש שנים ל„עולם קטן" העתון היחיד והמיוחד לילדים העברים. במשך העת הזאת השתדלנו בכל יכלתנו ולא השכנו עמל ויגיעה גם פזרנו סכומי כסף גדולים להיטיבו, לפארו ולשכללו בתכנו, בסגנונו ובמראהו החיצוני, למען אשר יתאים לתעודתו: להיות למזון רוחני טוב ומועיל ועם זה נעים קל ונוח לעכול לקוראיו הקטנים.

ואולם אם עלה בידינו במדה ידיעה לשפר את עתוננו ולהכשירו לנפש קוראיו היקרים לא יכלנו עד כה לסדר את משלח ה„עולם קטן" באופן שיקבלוהו הקוראים בזמנו. ובכדי להסיר גם את הקלקלה הזאת החלטנו לעשות שנוי בהוצאות ה„עולם קטן", והוא כי תחת שיצא עד כה מדי שבוע בשבוע, יצא משנת התרס"ה פעמים בחדש בתבנית גליון כפול באופן שחמר הקריאה שבו לא ימעט מאשר עד כה. ולעומת זאת יכול נוכל מעתה להוציא כל גליון וגליון בעתו ובדיוק ולהמציאו לקוראינו בזמן קבוע.

אך דבר שאין צריך לאמר הוא, כי רחוקים אנו מהסתפק בתקון החיצוני הזה, כי עוד הוסיף נוסיף לשכלל את ה„עולם קטן", בתתנו בו ספורים מלבבים, אגדות מלאות יופי וחן ושירים נעימים, מצוינים בסגנונם ובשפתם. ואולם למען אשר נוכל להוציא את חפצנו זה לפעולות דרוש שגם אתם, הורים ומורים עברים, תהיו לנו לעזר בדבר הזה — בהרבותכם מספר הקוראים והמנויים של ה„עולם קטן", כי הנה עד עתה — למה נכחד את האמת המרה תחת לשוננו? — עד עתה אחרי שלש שנות עבודה רבה ואחרי שיצר לו כבר ה„עולם קטן" קהל קוראים לא קטן — עד עתה עודנו מוכרחים להקריב קרבנות לא קטנים, בהפסידנו בכל שנה ושנה סכומי כסף גדולים, כדי שיוכל העתון להתקיים, בתקותנו החזקה כי סוף סוף יכירו ההורים והמורים העברים את כל הטוב הצפון לחנוך הדור הצעיר בעתון עברי מיוחד להם. וחושבים אנו כי כבר הגיעה העת לזאת.

יעשו נא ההורים והמורים את חובתם המה, ואנחנו נקדיש את כל כחותינו לשכלל את ה„עולם קטן" עד אשר יהיה למקור טוב ותועלת לבנינו ולמען אשר ממנו ישאבו דעת שפתנו ורגשי קדש לכל הקדוש והיקר לעמנו.

מחיר ה„עולם קטן" לשנה 4 רו"כ, לחצי שנה 2 רו"כ, ולרבע שנה 1 רו"כ.

„הנעורים" לשנת תרס"ה, שנה שניה.

חושבים אנו ליתר לבאר בזה את ערכו החנוכי של העתון הזה וכל הטוב והתועלת הצפונים בו לקוראיו הצעירים, שאינם יכולים עוד להסתפק בספורים, האגדות והשירים שב„עולם קטן", כי ידיעתם בשפה והתפתחותם דורשת קריאה יותר רצינית, יותר עמוקה, ונפשם הבריאה יותר נצרכת למזון יותר מבריא המה ימצאו הפצם ב„הנעורים" המכיל בקרבו שירים, ספורים מחיי בני הנעורים העברים בבית ובבית הספר, תולדות גדולי ישראל, סופריו וחכמיו, ספורים מחיי העמים, תולדות הארצות וידיעות שונות מענינות ומועילות מאד.

מפני ההכנות הרבות הדרושות לכל מפעל חדש והמעצורים השונים הנפגשים בדרך הוצאתו, לא יכולנו להוציא במשך השנה הראשונה יותר מתשע חוברות ואולם בשנה הבאה נקוה להוציא מספר החוברות במלואן.

ואולם כדי למלא רצון רבים מקוראינו הדורשים חמר קריאה חדש לזמנים יותר תכופים, מצאנו לטוב לעשות שנוי גם בהוצאת ה„נעורים", והוא כי תחת שיצא עד עתה בתור ירחון, חוברת אחת בחדש, נוציא מעתה שתי חוברות בחדש והיה לקוראי ה„נעורים" חמר קריאה חדש ורענן פעמים בחדש.

השנוי הזה ידרש, כמובן, הוצאות יתרות, אך אנחנו לא נשיב אחור מפני כל ההוצאות להיטיב את העתון להשביע את קוראיו רצון.

מלבד זה נשתדל להיטיב יותר ויותר את החמר הספרותי של ה„נעורים" שיהיה נעים ומענין ומועיל גם יחד.

מחיר ה„נעורים" לשנה 4 רו"כ, לחצי שנה 2 רו"כ ולרבע שנה 1 רו"כ.

☞ החותמים על ה„עולם קטן" ו„הנעורים" ביחד המחיר לשנה 7 רו"כ, לחצי שנה 3,50 רו"כ, ולרבע שנה 1,75 רו"כ. ☜

החותמים על ה„עולם קטן" ו„הנעורים" לשנה שלמה ומשלמים את מחיר החתימה בפעם אחת מראש יקבלו את שני העתונים ביחד בהנחה גדולה והיא **במחיר 6 רובל.**

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.